GENERALINIO ADVOKATO PAOLO MENGOZZI IŠVADA,

pateikta 2009 m. balandžio 30 d.[1]

I — Bylos aplinkybės, procesas ir šalių reikalavimai

1. 2004 m. spalio 26 d. Komisijos sprendimo C(2004) 4221 galutinis dėl procedūros pagal (EB) 81 straipsnį (byla COMP/F-1/38.338 – PO/Adatos) (toliau – ginčijamas sprendimas) 1 straipsnyje Europos Bendrijų Komisija nustatė, kad kartu su dviem Didžiosios Britanijos įmonėmis bei jų dukterinėmis įmonėmis, t. y. *Coats Holdings Ltd ir J&P Coats Ltd* (toliau – *Coats* grupė) ir *Entaco Group Ltd* ir *Entaco Ltd* (toliau – *Entaco* grupė), dalyvaudamos susitarimuose, pagal kuriuos šios įmonės dalijosi ar prisidėjo dalijantis, pirma, produktų rinkas (į segmentus dalydamos Europos kietosios galanterijos rinką) ir, antra, geografines rinkas (į segmentus dalydamos Europos adatų rinką), bendrovės *William Prym GmbH &Co. KG* ir *Prym Consumer GmbH* (toliau – *Prym* arba apeliantės) pažeidė EB 81 straipsnio 1 dalį.

2. Ginčijamo sprendimo 2 straipsnyje Komisija skyrė apeliantėms 30 mln. EUR baudą.

3. Ginčijamame sprendime Komisija apskaičiavo baudą atsižvelgusi į pažeidimo sunkumą ir trukmę, t. y. į du 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17, Pirmojo reglamento, įgyvendinančio Sutarties (81) ir (82) straipsnius[2], su pakeitimais (toliau – Reglamentas Nr. 17), 15 straipsnio 2 dalyje ir 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo[3] 23 straipsnio 3 dalyje numatytus kriterijus. Nustatydama apeliantėms ginčijamame sprendime skirtos baudos dydį, Komisija taip pat vadovavosi 1998 m. Baudų nustatymo remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi metodo gairėse[4] (toliau – gairės) nurodytu metodu, nors aiškiai to ir nepaminėjo.

4. Pavyzdžiui, vertindama pažeidimo sunkumą, kuris išnagrinėtas ginčijamo sprendimo motyvuojamosios dalies 317-321 punktuose, Komisija atsižvelgė į pažeidimo pobūdį, „jo konkretų poveikį rinkai“ ir atitinkamos

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL 1962, 13, p. 204; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 3.

3 — OL 2003, L 1, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205.

4 — OL C 9, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 171.

geografinės rinkos dydį. Remdamasi šiais veiksniais, Komisija nusprendė, kad aptariamame kartėlyje dalyvavusios įmonės padarė „labai sunkų“ pažeidimą, todėl skyrė apeliantėms 20 mln. EUR pradinę baudą.

5. Dėl pažeidimo trukmės Komisija konstatavo, kad jis tęsėsi penkerius metus ir tris mėnesius, t. y. nuo 1994 m. rugsėjo 10 d. iki 1999 m. gruodžio 31 dienos. Todėl atsižvelgusi į pažeidimo trukmę ji padidino pradinę baudą 50 % ir skyrė apeliantėms 30 mln. EUR pagrindinę baudą.

6. Ginčijamo sprendimo motyvuojamosios dalies 331 punkte Komisija atsisakė taikyti apeliantėms lengvinančias aplinkybes, pirmiausia pabrėždama, kad neteisėtas susitarimas buvo pirma laiko nutrauktas nė dėl jos įsikišimo ir kad ji jau atsižvelgė į tokį pirmalaikį nutraukimą, nustatydama pažeidimo trukmę.

7. Be to, Komisija nuspendė, kad tik *Entaco* grupė atitiko 1996 m. liepos 18 d. Komisijos pranešimo dėl baudų neskyrimo ar sumažinimo kartelių atvejais[5] (toliau – pranešimas dėl bendradarbiavimo) B punkte įtvirtintas sąlygas. Taigi ginčijamu sprendimu apeliantėms buvo skirta bendra 30 mln. EUR bauda.

8. 2005 m. sausio 28 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje gautu ieškiniu apeliantės visų pirma prašė panaikinti ginčijamą sprendimą tiek, kiek jis su jomis susijęs, o nepatenkinus pirmojo reikalavimo – panaikinti arba sumažinti joms solidariai skirtą baudą.

9. 2007 m. rugsėjo 12 d. Sprendimu (toliau – skundžiamas sprendimas)[6] Pirmosios instancijos teismas iš dalies patenkino ieškinį, kiek juo buvo prašoma sumažinti baudą, nusprendęs, kad apeliantėms neginčijant 2004 m. kovo 15 d. išsiųstame Komisijos pranešime apie kaltinimus konstatuotų faktinių aplinkybių nepagrįstai nebuvo taikomos Komisijos pranešimo dėl bendradarbiavimo D punkto 2 dalies nuostatos. Todėl įgyvendindamas turimą neribotą jurisdikciją pagal EB 229 straipsnį, Pirmosios instancijos teismas sumažino apeliantėms skirtą baudą iki 27 mln. EUR. Jis atmetė likusią ieškinio dalį. Nuspręsdamas dėl byli-

5 — OL C 207, p. 4.

6 — *Prym ir Prym Consumer prieš Komisiją* (T-30/05, Rink. p. II-107).

nėjimosi išlaidų, Pirmosios instancijos teismas nurodė apeliantėms padengti 90 % savo bei 90 % Komisijos patirtų bylinėjimosi išlaidų, o pastarajai nurodė padengti likusią dalį.

II — Teisinis vertinimas

A — *Preliminarios pastabos*

10. 2007 m. lapkričio 30 d. Teisingumo Teismo kanceliarijoje gautu dokumentu apeliantės pateikė apeliacinį skundą dėl skundžiamo sprendimo, kuriame prašo Teisingumo Teismo visų pirmą panaikinti šį sprendimą tiek, kiek jis joms nenaudingas, bei panaikinti ginčijamą sprendimą tiek, kiek jis su jomis susijęs. Nepatenkinus pirmojo reikalavimo, apeliantės prašo panaikinti arba sumažinti ginčijamo sprendimo 2 straipsnyje joms skirtą baudą ir grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui, kad jis priimtų sprendimą. Be to, jos prašo priteisti iš Komisijos bylinėjimosi visose instancijose išlaidas.

11. Atsiliepime į apeliacinį skundą Komisija Teisingumo Teismo prašo jį atmesti ir priteisti iš apeliančių bylinėjimosi išlaidas.

12. Šalys buvo išklausytos 2009 m. kovo 5 d. vykusiame posėdyje.

13. Pagrįsdamos apeliacinį skundą, apeliantės pateikia penkis pagrindus. Pirmaisiais dviem pagrindais, atitinkamai susijusiais su teisės į gynybą pažeidimu ir atsisakymu vykdyti teisingumą, grindžiamos (viso) skundžiamo sprendimo panaikinimą. Trys kiti pagrindai, kaip bus paaiškinta toliau, susiję tik su apeliantėms solidariai skirtos baudos dydžio nustatymu ir todėl, jei bent vienas iš jų būtų priimtinas, galėtų lemti tik dalinį skundžiamo sprendimo panaikinimą, o tam tikromis aplinkybėmis – ginčijamo sprendimo pakeitimą, jei remdamasis Statuto 61 straipsnio pirmąja pastraipa Teisingumo Teismas nuspręstų, kad bylą galima galutinai išspręsti.

14. Tačiau norėčiau iš karto pasakyti, kad, mano nuomone, skundžiamas sprendimas negali būti net iš dalies panaikintas nei dėl vieno iš pagrindžiant apeliacinį skundą apeliančių pateiktų pagrindų, nors, kaip parodysiu toliau, tam tikrais požiūriais minėto sprendimo motyvai kritikuotini.

B — *Dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su teisės į gynybą, ypač teisės būti išklausytoms, pažeidimu*

1. Pirmosios instancijos teismo argumentai

15. Pirmosios instancijos teisme apeliantės tvirtino, kad suskirsčiusi iš pradžių vieną bylą „Galanterijos prekės“ į atskiras bylas: „Galanterijos prekės: Adatos“ (toliau – byla „Adatos“), dėl kurios buvo priimtas ginčijamas sprendimas, ir „Galanterijos prekės: Užtrauktukai“ (toliau – byla „Užtrauktukai“), Komisija pažeidė jų teisę būti išklausytoms. Jos tvirtino, kad jei Komisija būtų paisiusi jų teisės būti išklausytoms, jos būtų atkreipusios dėmesį į tai, kad ginčijamame sprendime skirtos baudos dydį reikėjo nustatyti bendrai dėl bylos „Adatos“ ir bylos „Užtrauktukai“ ryšio. Apeliantės pabrėžė, kad priimdama ginčijamą sprendimą Komisija neatsižvelgė į bylą „Užtrauktukai“ ir todėl šiame sprendime apeliantėms skirta daug didesnė bauda (apie 8,9 % *Prym* apyvartos visame pasaulyje) nei būtų buvusi skirta, jei abi bylos būtų nagrinėjamos kartu.

16. Pirmosios instancijos teismas atmetė šiuos argumentus. Skundžiamo sprendimo 61 punkte jis pirmiausia konstatavo, kad 2004 m. kovo 15 d. apeliantėms pateiktas pranešimas apie kaltinimus vienareikšmiai vadinamas „Pranešimas apie kaltinimus byloje PO/Galanterijos prekės: Adatos“, ir todėl vėliausiai tuo momentu apeliantės sužinojo, kad Komisija pradėjo atskirą procedūrą, susijusią su adatų rinka. Pirmosios instancijos teismo nuomone, apeliantės galėjo pateikti prieštaravimus dėl bylų suskirstymo, atsakydamos į pranešimą apie kaltinimus.

17. Be to, skundžiamo sprendimo 63–66 punktuose Pirmosios instancijos teismas pažymėjo:

„63. Kalbant apie argumentus dėl 10 % maksimalios ribos ir dėl tariamos Komisijos pareigos „bendrai vertinti“ bylas „Adatos“ ir „Užtrauktukai“, pažymėtina, kad Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje tik nustatyta, kad kiekvienai pažeidimo dalyvei skiriama bauda negali viršyti 10 % jos bendrosios apyvartos praėjusiais ūkiniais metais. Šioje nuostatoje neminima įvairių bendrovei skiriamų baudų suma. Jei apeliantės iš tikrųjų padarė atskirus pažeidimus, visiškai neturi reikšmės, ar jie nustatyti keliuose sprendimuose, ar tik viename. Vienintelis nagrinėtinas klausimas – ar pažeidimai iš tikrųjų atskiri.

64. Šiomis aplinkybėmis 2005 m. birželio 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendime *Tokai Carbon ir kt. prieš Komisiją* (T-71/03, T-74/03, T-87/03 ir T-91/03, <…>, toliau – sprendimas *Tokai II*) buvo netiesiogiai pripažinta Komisijos teisė dėl objektyvių priežasčių suskaidyti arba sujungti bylas. Šio sprendimo 118 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Komisija galėjo skirti *SGL Carbon*, vienai iš ieškovių šiose bylose, tris atskiras baudas (dviem sprendimais), kiekvienu atveju neviršydama Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalyje nustatytų ribų, su sąlyga, kad *SGL Carbon* padarė tris atskirus EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimus.

65. Šiuo atveju situacija nėra visiškai panaši į tą, kuriai esant buvo priimtas šio sprendimo 64 punkte minėtas sprendimas *Tokai II*, nes bylos „Adatos“ ir „Užtrauktukai“, apeliančių nuomone, sutampa, kiek tai susiję su jų pagrindu, atitinkamomis rinkomis, pažeidimų laikotarpiu ir juose dalyvavusiomis įmonėmis. Iš esmės ieškovės nurodo, kad pranešime apie kaltinimus byloje „Užtrauktukai“ apibrėžta rinka beveik „pažodžiui“ atitinka rinką, apibrėžtą [ginčijamo] sprendimo 46 konstatuojamojoje dalyje.

66. Vis dėlto šiuos teiginius galima patikrinti tik priėmus sprendimą byloje „Užtrauktukai“. Vykstant žodinei proceso daliai, Komisija patvirtino, kad administracinė procedūra byloje „Užtrauktukai“ neužbaigta ir dar nepriimtas joks sprendimas. Todėl visos prielaidos dėl šios bylos baigties ir tariamo objektyvių priežasčių suskaidyti bylas nebuvimo (dėl šio reikalavimo žr. šios išvados 64 punkte minėto sprendimo *Tokai II* 119-124 punktus) yra spekuliatyvios ir negali sukelti abejonių dėl [ginčijamo] sprendimo teisėtumo.“

2. Šalių argumentai

18. Šiame apeliacinio skundo pagrinde apeliantės nurodo, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą skundžiamo sprendimo 61 punkte nusprendęs, kad jos vėliausiai nuo 1994 m. kovo 15 d. pranešimo apie kaltinimus pateikimo momento žinojo, kad Komisija pradėjo atskirą procedūrą dėl adatų rinkos, ir todėl galėjo prieštarauti dėl tokio procedūros suskaidymo. Apeliančių nuomone, vien žinojimo apie bylos suskaidymą nepakako, kad jos galėtų veiksmingai pasinaudoti teise į gynybą. Jos mano, kad Komisija turėjo nurodyti faktus ir priežastis, dėl kurių suskaidė bylą, o 1994 m. kovo 15 d. pranešimas apie kaltinimus tik parodo, jog Komisija laiko apeliančių veiksmus „Galanterijos prekės: adatos“ sektoriuje atskiru pažeidimu, palyginti su veiksmais „Galanterijos prekės: užtrauktukai“ sektoriuje. Apeliančių nuomone, dėl Pirmosios instancijos teismo padarytos teisės klaidos jos negalėjo parodyti, jog egzistuoja daug jų apeliaciniame skunde nurodytų aplinkybių, įrodančių, kad bylose „Adatos“ ir „Užtrauktukai“ padaryti veiksmai bent iš dalies turėjo būti laikomi vienu tęstiniu

pažeidimu Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies prasme. Apeliantės per posėdį pabrėžė, kad pareiškė Pirmosios instancijos teisme ieškinį dėl 2007 m. rugsėjo 19 d. Komisijos sprendimo C(2007) 4257 galutinis byloje COMP/E-1/39.168 – Metalinės ir plastmasinės galanterijos prekės: Užtrauktukai[7] (toliau – sprendimas „Užtrauktukai“) panaikinimo.

3. Vertinimas

a) Dėl apeliacinio skundo apimties ir jo priimtinumo

19. Atsiliepime į apeliacinį skundą Komisija teigia, pirma, kad šis pagrindas, turi būti atmestas kaip nepriimtinas, nes jame apeliantės pirmą kartą nurodo, jog ketvirtas sprendime „Užtrauktukai“ konstatuotas pažeidimas yra vienas ir tas pats ginčijamame sprendime nustatytas tęstinis pažeidimas. Jos nuomone, apeliantės nė karto, net bendrais bruožais, nebuvo išdėsčiusios tokios nuomonės Pirmosios instancijos teisme. Šiuo klausimu Komisija, be kita ko, daro nuorodą į ieškinio Pirmosios instancijos teisme 12-23 punktus, kuriuose apeliantės pažymėjo, kad jei būtų žinojusios apie bylos suskaidymą į dvi atskiras bylas, būtų atkreipusios dėmesį į tai, jog bauda abiejose bylose negali viršyti 10 % bendrosios apyvartos. Antra, Komisija taip pat mano, kad apeliančių teiginys, jog suskaidžiusi procedūrą Komisija pažeidė pareigą motyvuoti, yra nepriimtinas ar bent nepagrįstas.

20. Pirmiausia reikia priminti, kad apeliaciniame procese Teisingumo Teismas kompetentingas tik ištirti pirmojoje instancijoje nagrinėtų pagrindų teisinį vertinimą[8]. Taigi šalis negali Teisingumo Teisme pirmą kartą nurodyti pagrindo, kuris nebuvo nurodytas Pirmosios instancijos teisme, nes tai reikštų, kad Teisingumo Teismui leidžiama kontroliuoti Pirmosios instancijos teismo sprendimo teisėtumą, vadovaujantis pagrindais, kurių pastarasis teismas nenagrinėjo[9].

21. Šioje byloje nustatyta, kad Pirmosios instancijos teisme nagrinėjant pagrindus, susijusius su esminių procedūrinių reikala-

7 — Šis ieškinys šiuo metu Pirmosios instancijos teisme nagrinėjamas byloje T-454/07.

8 — Šiuo klausimu, be kita ko, žr. 2007 m. vasario 1 d. Sprendimą *Sison prieš Tarybą* (C-266/05 P, Rink. p. I-1233, 95 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

9 — Šiuo klausimu žr. minėtą sprendimą *Sison prieš Tarybą*.

vimų pažeidimu, apeliantės nurodė, jog pažeista jų teisė būti išklausytoms, nes iki ginčijamo sprendimo priėmimo jos neturėjo galimybės pateikti savo pastabų dėl bylos suskaidymo į bylą „Adatos“ ir bylą „Užtrauktukai“.

22. Apeliantės pakartoja šį argumentą apeliaciniame skunde, kritikuodamos skundžiamo sprendimo 61 punktą, tačiau praplečia pagrindą iki „teisės į gynybą“, būtent „teisės būti išklausytoms, pažeidimo“, nors ir netvirtina, kad pats Pirmosios instancijos teismas pažeidė šią teisę byloje, kurioje buvo priimtas skundžiamas sprendimas. Teisė būti išklausytam – tai tik speciali teisės į gynybą įgyvendinimo forma. Todėl manyčiau, kad nagrinėjant pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą reikia tik patikrinti, ar Pirmosios instancijos teismas teisingai atmetė apeliančių kaltinimą dėl teisės būti išklausytoms pažeidimo.

23. Prieš tai reikia atsakyti į du Komisijos nurodytus nepriimtinumo pagrindus. Norėčiau iš karto pastebėti, kad, mano nuomone, jie atmestini.

24. Dėl pirmo nepriimtinumo pagrindo pirmiausia reikia pažymėti, kad mano ką tik apibrėžtas apeliacinio skundo pagrindas, susijęs su teisės būti išklausytoms pažeidimu, jokiu būdu nėra naujas pagrindas, kuris nebuvo nagrinėjamas pirmojoje instancijoje ir kurio, remiantis teismų praktika, Teisingumo Teismas iš principo negali nagrinėti apeliaciniame procese[10].

25. Be to, Komisijos atsiliepimas į apeliacinį skundą, kiek tai susiję su tariamai naujo apeliančių kaltinimo kvalifikavimu, paremto vieno tęstinio pažeidimo bylose „Adatos“ ir „Užtrauktukai“ prielaida, parodo tam tikrą netikrumą, nes vieną kartą kalbama apie naują „argumentą“, o kitą kartą – apie naują „pagrindą“[11].

26. Tiesa, nors šis kvalifikavimas iš esmės reikšmingas, siekiant pritarti arba atmesti nepriimtinumo pagrindą, susijusį su naujo pagrindo pateikimu apeliacinį skundą nagrinėjančiame Teisingumo Teisme, pažymėtina, kad šis teismas retai nagrinėja minėtą klausimą, kartais apsiribodamas tuo, kad kvalifikuoja vieną ar kitą kaltinimą kaip „argumentą“ ir pripažįsta jį priimtinu net nenagrinėdamas, ar iš tikrųjų tai nėra naujas teisinis pagrindas[12], arba tuo, kad, o tai yra kritikuotina ir, mano

10 — Žr. 8 išnašoje nurodytą teismo praktiką.

11 — Šiuo atžvilgiu žr. atsiliepimo į apeliacinį skundą 3 punktą.

12 — Šiuo atžvilgiu žr. 2007 m. sausio 18 d. Sprendimą *PKK ir KNK prieš Tarybą* (C-229/05 P, Rink. p. I-439, 66 punktas) dėl argumentų, susijusių su 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašyta Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija, priimtinumo, kuriame Teisingumo Teismas pažymėjo, kad „<…> vykstant apeliaciniam procesui apeliantas gali nurodyti bet kokį svarbų argumentą su vienintele sąlyga, kad apeliacinis skundas nepakeičia Pirmosios instancijos teisme nagrinėjamos bylos dalyko. Priešingai nei teigia Taryba, neegzistuoja jokia pareiga, kad kiekvienas apeliaciniame procese nurodytas argumentas iš pradžių būtų aptartas pirmojoje instancijoje. Apribojimas šiuo atžvilgiu negali būti priimtinas, nes dėl jo apeliacinis procesas prarastų didžiąją dalį savo prasmės“.

nuomone, klaidinga, kiekvieną naują argumentą, kurį nurodo apeliantės, pagrįsdamos apeliacinio skundo pagrindą, kvalifikuoja kaip naują teisinį pagrindą, atitinkamai atmesdamas jį kaip nepriimtiną[13].

27. Mano nuomone, šioje byloje reikia patikrinti, ar kaltinimas dėl vieno pažeidimo grindžiamas kitokiu teisiniu pagrindu nei pagrindas, susijęs su teisės būti išklausytoms pažeidimu, dėl ko šis kaltinimas turėtų būti pripažintas atskiru ir nauju teisiniu pagrindu, kuris būtų nepriimtinas kaip pirmą kartą pateiktas Teisingumo Teisme, ar šis kaltinimas pateikiamas tik pagrindžiant nurodytą pagrindą dėl teisės būti išklausytoms pažeidimo, dėl ko tai būtų tik argumentas ir todėl pripažintinas priimtinu[14].

28. Tačiau nagrinėjamu atveju iš apeliacinio skundo bei Komisijos atsiliepimo į jį matyti, kad kaltinimas, susijęs su vienu tęstiniu pažeidimu, kuris tokios formuluotės tikrai nebuvo pateiktas Pirmosios instancijos teisme, suformuluotas tik kaip tariamo Komisijos padaryto teisės būti išklausytoms pažeidimo išdava. Apeliacinio skundo 12 ir 13 punktuose apeliantės aiškiai išdėsto pasekmes, kurios kilo dėl šio nurodyto procedūros trūkumo ir kurias jos pateikia apeliacinio skundo dalyje „Procedūrinės klaidos pasekmės materialinei teisinei apeliančių padėčiai“, darydamos nuorodą į teismo praktiką, pagal kurią teisės būti išklausytoms pažeidimas lemia teisės akto panaikinimą tik tuo atveju, jei nesant tokio pažeidimo bylos baigtis būtų kitokia[15]. Taigi argumentus, jog egzistuoja daugybė įrodymų, kad bylose „Adatos“ ir „Užtrauktukai“ padaryti veiksmai turi būti laikomi vienu tęstiniu pažeidimu, apeliaciniame skunde apeliantės pateikia tik parodydamos, kokių pasekmių nurodytas teisės būti išklausytoms pažeidimas turėjo jų padėčiai ir ginčijamam sprendimui. Vadinasi, kalbama apie pagrindžiant teisinį pagrindą, susijusį su teisės būti išklausytoms pažeidimu, suformuluotą kaltinimą. Todėl šis kaltinimas laikytinas priimtinu argumentu.

29. Galiausiai iš skundžiamo sprendimo 63–66 punktų matyti, kad nagrinėdamas pagrindą, susijusį su teisės būti išklausytoms pažeidimu, Pirmosios instancijos teismas išreiškė nuomonę dėl tariamo vieno tęstinio pažeidimo suskaidymo Komisijoje. Akivaizdu, kad atsižvelgiant į šios išvados 15 ir 28 punktuose nurodytus apeliančių argumentus dėl padaryto teisės būti išklausytoms pažeidimo poveikio ginčijamo sprendimo rezoliucinei daliai, tokie Pirmosios instancijos teismo

13 — Žr., be kita ko, 2006 m. rugsėjo 21 d. Sprendimą *JCB Service prieš Komisiją* (C-167/04 P, Rink. p. I-8935, kurio 114 punkte nurodoma, kad „<…> apeliaciniame procese Teisingumo Teismas turi kompetenciją tik ištirti pirmojoje instancijoje nagrinėtų pagrindų ir argumentų teisinius vertinimus“ ir 2009 m. balandžio 2 d. Sprendimą *France Télécom prieš Komisiją* (C-202/07 P, Rink. p. I-2369, 59 ir 60 punktai).

14 — Remiantis 2007 m. spalio 25 d. Teisingumo Teismo sprendime *Komninou ir kt. prieš Komisiją* (C-167/06 P, 24 punktas) nurodytu skirtumu tarp teisinio argumento ir pagrindo.

15 — Šiuo atžvilgiu, be kita ko, žr. 1990 m. vasario 14 d. Sprendimą *Prancūzija prieš Komisiją* (C-301/87, Rink. p. I-307, 31 punktas). Tai pat šiuo klausimu 2006 m. birželio 29 d. Sprendimą *SGL Carbon prieš Komisiją* (C-308/04 P, Rink. p. I-5977, 98 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

vertinimai, nepaisant kiek painios jų formuluotės, gali būti tik papildomi, nes Pirmosios instancijos teismas atmetė apeliančių kaltinimus, susijusius su teisės būti išklausytoms pažeidimu.

30. Pažymėtina, kad kai apeliacinio skundo pagrindas priimtinas, argumentus šiam pagrindui pagrįsti apeliantas iš principo gali pateikti kaip mano tinkama, ar jis remtųsi Pirmosios instancijos teisme jau nurodytais argumentais, ar, visų pirma reaguodamas į Pirmosios instancijos teismo poziciją, pateiktų naujus argumentus. Jei būtų kitaip, apeliacinio skundo procesas iš dalies netektų savo prasmės[16].

31. Bet kuriuo atveju atsižvelgiant į pirmiau išdėstytus samprotavimus akivaizdu, kad apeliančių teiginiai apeliacinio skundo 13–29 punktuose dėl vieno bendro tęstinio pažeidimo bylose „Adatos“ ir „Užtrauktukai“ neturi būti aiškinami taip, kad Teisingumo Teisme siekiama remtis pagrindu dėl teisės arba vertinimo klaidos ginčijamo sprendimo 250–260 punktuose išdėstytose išvadose, pagal kurias šiame sprendime apibrėžtose rinkose padarytas vienas tęstinis pažeidimas. Remiantis teismo praktika, tokiu atveju toks pagrindas dėl ginčijamo sprendimo pagrįstumo būtų nepriimtinas, nes nustatyta, jog jis nebuvo pateiktas Pirmosios instancijos teisme.

32. Antra, mano nuomone, Komisijos prieštaravimui dėl apeliančių teiginio, susijusio su nepakankamu procedūros suskaidymo motyvavimu, priimtinumo taip pat negalima pritarti.

33. Sutinku, kad šį teiginį iš tiesų reikia vertinti kaip pagrindą, kuris skiriasi nuo pagrindo, susijusio su teisės būti išklausytoms pažeidimu, ir kad jis nebuvo nurodytas Pirmosios instancijos teisme.

34. Remiantis šiais dviem konstatavimais, minėtas pagrindas gali būti atmestas dėl savo naujumo. Be to, pastebėtina, jog sprendime *O'Hannrachain prieš Parlamentą* Teisingumo Teismas jau pripažino nepriimtinu kaltinimą, kuriuo siekta, kad būtų pripažintas tariamai Bendrijos institucijos padarytas pareigos motyvuoti pažeidimas ir kuris nebuvo pateiktas bylą iš esmės nagrinėjančiame teisme dėl to, kad Teisingumo Teisme apeliacine tvarka nagrinėjamas ginčas negali būti platesnės apimties nei tas, kurį nagrinėjo Pirmosios instancijos teismas[17].

16 — Žr. minėtą sprendimą *PKK ir KNK prieš Tarybą* (64 punktas bei jame nurodyta teismų praktika).

17 — 2003 m. birželio 5 d. Sprendimas (C-121/01 P, Rink. p. I-5539, 39 punktas).

35. Vis dėlto manau, kad minėtame sprendime *O'Hannrachain prieš Parlamentą* panaudotas metodas pernelyg griežtas, nes jame neatsižvelgiama į Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią pareigos motyvuoti pažeidimas yra su viešąja tvarka susijęs aspektas, kurį Bendrijos teismas turi nagrinėti *ex officio*[18]. Kaip neseniai pažymėjo Teisingumo Teismas apeliacine tvarka priimto sprendimo *Chronopost ir la Post prieš UFEX ir kt.* 49 ir 50 punktuose, su viešąja tvarka susijusio pagrindo nagrinėjimas gali vykti bet kuriame proceso etape, net jeigu jį nurodžiusi šalis nepadarė to Pirmosios instancijos teisme[19]. Šiuo klausimu pastebėtina, kad sprendimo *Chronopost ir la Post prieš UFEX ir kt.* 49 punkte Teisingumo Teismas padarė nuorodą į sprendimo *Komisija prieš Daffix*[20] 25 punktą, kuriame kalbama apie pareigos motyvuoti pažeidimą. Ši nuoroda leidžia manyti, kad Teisingumo Teismas netiesiogiai, tačiau tikrai pripažino, jog apeliaciniame procese galima nurodyti pagrindą, susijusį su pareigos motyvuoti pažeidimu, ypač su motyvavimo stoka, net jeigu jis nebuvo nurodytas pirmojoje instancijoje.

36. Bet kuriuo atveju atsakovės kaltina Pirmosios instancijos teismą tuo, kad jis *ex officio* neiškėlė klausimo dėl tariamos motyvavimo stokos, turinčios įtaką tyrimo procedūros suskaidymui į dvi atskiras procedūras.

37. Todėl, mano nuomone, Teisingumo Teismas turėtų atmesti abu Komisijos argumentus dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo nepriimtinumo.

b) Dėl esmės

38. Mano manymu, šis apeliacinio skundo pagrindas atmestinas.

39. Pirmiausia apeliantės negali Pirmosios instancijos teismo kaltinti skundžiamo sprendimo 61 punkte nusprendus, kad jos galėjo

18 — Be kita ko, žr. 1998 m. balandžio 2 d. Sprendimą *Komisija prieš Sytraval* ir *Brink's France* (C-367/95 P, Rink. p. I-1719 67 punktas) bei 2000 m. kovo 30 d. Sprendimą *VBA prieš Florimex ir kt.* (C-265/97 P, Rink. p. I-2061, 114 punktas). Dėl su viešąja tvarka susijusio pagrindo sąvokos taip pat žr. mano išvados byloje, kurioje buvo priimtas 2007 m. rugsėjo 13 d. Sprendimas *Common Market Fertilizers prieš Komisiją* (C-443/05 P, Rink. p. I-7209), 102-104 punktus. Kalbant apie pareigą motyvuoti teisės aktą kaip su viešąja tvarka susijusį klausimą, kurį *ex officio* turi nagrinėti teismas, teismo praktikoje nedaromas skirtumas pagal dvejopą motyvavimo taisyklių tikslą, t. y. pirma, leisti teismui kontroliuoti teisėtumą (objektyvus tikslas) ir, antra, užtikrinti suinteresuotam asmeniui galimybę sužinoti priežastis, dėl kurių imamasi priemonių jo teisėms apginti ir patikrinti teisės akto pagrįstumą (subjektyvus tikslas) (dėl dvejopo tikslo, be kita ko, žr. 1984 m. sausio 17 d. Sprendimą *VBVB* ir *VBBB prieš Komisiją* (43/82 ir 63/82, Rink. p. 19, 22 punktas); 1995 m. sausio 17 d. Sprendimą *Publishers Association prieš Komisiją* (C-360/92 P, Rink. p. I-23, 39 punktas) ir 2003 m. rugsėjo 18 d. Sprendimą *Volkswagen prieš Komisiją* (C-338/00 P, Rink. p. I-9189, 124 punktas)). Atrodo, kad minėtame sprendime *O'Hannrachain prieš Parlamentą* konstatuotas nepriimtinumas nebuvo grindžiamas tokiu atskyrimu. Bet kuriuo atveju dėl subjektyvaus teisės į gynybą paisymo tikslo su šios teisės pažeidimu (arba teisės būti išklausytam pažeidimu) susijusio pagrindo, mano manymu, negalima laikyti su viešąja tvarka susijusiu pagrindu. Taigi Bendrijos teismas negali *ex officio* nagrinėti tokio pagrindo.

19 — 2008 m. liepos 1 d. Sprendimas (C-341/06 P ir C-342/06 P, Rink. p. I-4777).

20 — 1997 m. vasario 20 d. Sprendimas (C-166/95 P, Rink. p. I-983, 25 punktas).

pateikti savo pastabas dėl procedūros suskaidymo atsakydamos į pranešimą apie kaltinimus, kuris joms buvo išsiųstas 2004 m. kovo 15 d. ir vienareikšmiai vadinamas „Pranešimas apie kaltinimus byloje PO/Galanterijos prekės: Adatos“.

40. Šiuo klausimu primintina, kad Reglamente Nr. 17 (ir Reglamente Nr. 1/2003) numatytas pranešimas apie kaltinimus yra parengiamasis procedūros dokumentas, palyginti su procedūrą užbaigiančiu sprendimu. Šiame dokumente apibrėžiamas pradėtos administracinės procedūros dalykas, neleidžiantis Komisijai savo sprendime atsižvelgti į kitus kaltinimus. Šiame dokumente turi būti nurodytos visos pagrindinės aplinkybės, kuriomis Komisija remiasi šioje procedūros stadijoje. Taigi faktinių ir teisinių aplinkybių vertinimai, kuriuos Komisija pateikia pranešime apie kaltinimus, yra tik preliminarūs[21].

41. Be to, norint nepažeisti teisės į gynybą reikia, kad vykstant administracinei procedūrai suinteresuotosios įmonės galėtų tinkamai išreikšti savo požiūrį dėl nurodytų faktų ir aplinkybių tikrumo, svarbos bei dėl Komisijos dokumentų, pateiktų pagrindžiant jos teiginį apie EB sutarties pažeidimą[22]. Komisija privalo atsižvelgti į administracinės procedūros aplinkybes arba tam, kad atsisakytų blogai pagrįstų kaltinimų, arba tam, kad performuluotų ir teisiniu bei faktiniu atžvilgiais papildytų argumentus, kuriais ji grindžia savo nurodytus kaltinimus[23].

42. Kitaip tariant, būtent pranešimu apie kaltinimus atitinkama įmonė informuojama apie visas pagrindines aplinkybes, kuriomis šioje procedūros stadijoje remiasi Komisija, ir tik gavusi minėtą pranešimą, atitinkama įmonė gali visiškai pasinaudoti teise į gynybą[24].

43. Šioje byloje 2004 m. kovo 15 d. pranešimas apie kaltinimus aiškiai apibrėžia administracinės procedūros, kurioje buvo priimtas ginčijamas sprendimas „Galanterijos prekės: Adatos“, dalyką.

44. Šios informacijos pakako, kad apeliantės galėtų išreikšti savo požiūrį dėl procedūros suskaidymo ir jį užginčyti, jei manė, kad toks suskaidymas joms nenaudingas.

21 — Šiuo klausimu žr. 1986 m. birželio 18 d. Nutartį *British American Tobacco ir Reynolds Industries prieš Komisiją* (142/84 ir 156/84, Rink. p. 1899, 13 punktas) bei 1987 m. lapkričio 17 d. Sprendimą *British American Tobacco ir Reynolds Industries prieš Komisiją* (142/84 ir 156/84, Rink. p. 4487, 70 punktas) ir 2004 m. sausio 7 d. Sprendimą *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 67 punktas bei jame nurodyta teismo praktika).

22 — Minėtas sprendimas *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* (66 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

23 — Žr. 1970 m. liepos 15 d. Sprendimą *ACF Chemiefarma prieš Komisiją* (41/69, Rink. p. 661, 92 punktas) ir minėtą sprendimą *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* (67 punktas) bei minėtą nutartį *British American Tobacco ir Reynolds Industries prieš Komisiją* (13 punktas).

24 — Žr. 2007 m. sausio 25 d. Sprendimą *Dalmine prieš Komisiją* (C-407/04 P, Rink. p. I-829, 59 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

45. Be to, nekalbant apie šio teiginio pagrįstumą, pažymėtina, kad apeliacinio skundo 10 punkte apeliantės aiškiai pripažįsta, kad iš 2004 m. kovo 15 d. pranešimo apie kaltinimus matyti, jog Komisija laiko jų elgesį byloje „Adatos“ atskiru pažeidimu, palyginti su veiksmais užtrauktukų sektoriuje.

46. Šis pripažinimas parodo, kad apeliantės galėjo tinkamai išreikšti savo požiūrį į procedūros suskaidymą dar pranešimo apie kaltinimus pateikimo stadijoje. Tačiau jos nepaaiškino priežasčių, dėl kurių, žinodamos apie šią preliminarią Komisijos poziciją, net glaustai negalėjo pateikti pastabų dėl jos atsakydamos į pranešimą apie kaltinimus, nors tam turėjo daugiau nei du mėnesius, skaičiuojant nuo pranešimo apie kaltinimus pateikimo.

47. Pridursiu, kad tokių pastabų šioje procedūros stadijoje pateikimas nereikštų, jog apeliantės pripažino, kad padarė pažeidimą byloje „Užtrauktukai“[25], be to, jos to netvirtina.

48. Antra, kaltinimui, kad procedūros suskaidymas pranešimo apie kaltinimus pateikimo stadijoje nepakankamai motyvuotas, taip pat negalima pritarti.

49. Svarbu priminti, kad administracinė procedūra, kurioje priimamas EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimą konstatuojantis sprendimas, paprastai susideda iš dviejų stadijų, kiekviena iš kurių turi *savą vidaus logiką*. Pirmoji, t. y. tyrimo stadija prieš pateikiant pranešimą apie kaltinimus, turi leisti Komisijai suformuoti poziciją dėl procedūros eigos. Antroji stadija, t. y. nuo pranešimo apie kaltinimus pateikimo iki galutinio sprendimo priėmimo, turi leisti Komisijai priimti galutinį sprendimą dėl inkriminuojamo pažeidimo[26].

25 — Remiantis teismo praktika Komisija turi teisę įpareigoti įmonę, prireikus priimdama sprendimą, pateikti visą būtiną informaciją apie galbūt jos žinomus faktus, tačiau ji negali įpareigoti įmonės pateikti atsakymus, kuriais tokia įmonė turėtų pripažinti pažeidimą, kurį turi įrodyti Komisija (žr. minėtą sprendimą *Dalmine prieš Komisiją* (34 punktas ir jame nurodyta teismo praktika)).

26 — Šiuo klausimu žr. 2002 m. spalio 15 d. Sprendimą *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 182–184 punktai) ir 2006 m. rugsėjo 21 d. Sprendimą *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied prieš Komisiją* (C-105/04 P, Rink. p. I-8725, 38 punktas).

50. Kaip apeliaciniame skunde pripažino apeliantės, iš 2004 m. kovo 15 d. pranešimo apie kaltinimus matyti, jog Komisija manė, kad šiame dokumente nurodytas pažeidimas, t. y. susijęs su „Galanterijos prekėmis: Adatomis“, yra *vienas tęstinis pažeidimas*. Taigi bent jau nuo 2004 m. kovo 15 d. pranešimo apie kaltinimus pateikimo momento apeliantės gerai suprato, kodėl nuo šio pranešimo pateikimo dienos procedūra suskaidoma į dvi atskiras procedūras, vienoje kurių buvo priimtas ginčijamas spendimas.

51. Šiuo klausimu, priešingai nei tvirtina apeliantės, nemanau, kad Komisiją būtų galima įpareigoti detaliau paaiškinti priežastis, dėl kurių ji apibrėžė dokumento, pavyzdžiui, pranešimo apie kaltinimus, dalyką, nes paties šio dokumento tikslas - aiškiai apibrėžti administracinės procedūros, kurios pabaigoje Komisija turi priimti galutinį sprendimą dėl inkriminuojamo pažeidimo, stadijos dalyką[27]. Apeliančių siūlomas požiūris lemtų, kad iš Komisijos būtų reikalaujama paaiškinti savo pranešime apie kaltinimus pateiktą preliminarią poziciją, atsižvelgiant į iš preliminaraus tyrimo priemonių išplaukiančias aplinkybes, kurias ši institucija nemano turinti įtraukti į minėtą administracinės procedūros stadiją. Taigi, remiantis teismų praktika, Komisija ne tik turėtų pareigą nurodyti pranešime apie kaltinimus visas pagrindines aplinkybes, kuriomis šioje procedūros stadijoje ji grindžia savo teiginį dėl pažeidimo buvimo, bet ir detaliai pasiaiškinti dėl (pagal savo pobūdį nepagrindinių) aplinkybių, kuriomis toje pačioje administracinės procedūros stadijoje ji neketina remtis.

52. Tokios pareigos motyvuoti šioje administracinės procedūros stadijoje nustatymas, mano nuomone, būtų pernelyg griežtas.

53. Be to, šioje byloje pabrėžtina, kaip rašytinuose dokumentuose pažymėjo apeliantės, kad 2004 m. kovo 15 d. pranešimo apie kaltinimus priėmimo momentu Komisija dar nebuvo baigusi tyrimo procedūros užtrauktukų sektoriuje ir todėl neišsiuntė joms pranešimo apie kaltinimus šioje byloje, kuris buvo priimtas tik 2004 m. rugsėjo 16 dieną. Tokiomis aplinkybėmis juo labiau neaišku, kaip galima Komisijos reikalauti specifinio procedūros suskaidymo motyvavimo priimant pirmąjį pranešimą apie kaltinimus sektoriuje „Galanterijos prekės: Adatos“, nors šioje stadijoje joks kitas dokumentas nebuvo skirtas konstatuoti kitą EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimą.

54. Taip pat pažymėtina, kad sprendime *van Landewyck ir kt. prieš Komisiją* Teisingumo Teismas atmetė kaltinimą dėl neteisėto ir nemotyvuoto trijų prieš tai išskirtų procedūrų sujungimo EB 81 straipsnio pažeidimą konstatuojančio sprendimo priėmimo stadijoje dėl to, kad atitinkamos įmonės ir asocia-

27 — Šiuo klausimu žr. minėtą sprendimą *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* (183 punktas).

cijos turėjo galimybę išreikšti savo požiūrį dėl per administracinę procedūrą pareikštų kaltinimų, kurie buvo išdėstyti įvairiuose vykstant procedūrai pateiktuose skunduose[28]. Tačiau nepaisant to, kad trijų procedūrų „sujungimas“ sprendime, dėl kurio šioje byloje buvo pareikštas ieškinys, nebuvo motyvuotas, Teisingumo Teismas nurodė, kad Komisijai niekas nedraudžia priimti vieno sprendimo dėl to paties pažeidimo, kuris yra kelių toje pačioje procedūroje iš eilės pateiktų skundų dalykas[29].

55. Nematau priežasčių, dėl kurių Komisijai reikėtų nustatyti griežtesnę pareigą motyvuoti tais atvejais, kai ši institucija skaido procedūrą, juo labiau kad pranešime apie kaltinimus apeliantėms buvo suteikta galimybė išreikšti savo požiūrį dėl šio suskaidymo vykstant administracinei procedūrai, kurioje priimtas ginčijamas sprendimas. Šiuo atžvilgiu primintina, kad Pirmosios instancijos teisme apeliantės niekada neteigė, jog Komisija būtų padariusi teisės ar vertinimo klaidą, ginčijamo sprendimo 250–260 punktuose nusprendusi, jog šiame sprendime apibrėžtose rinkose buvo padarytas „vienas tęstinis“ EB 81 straipsnio 1 dalies „pažeidimas“.

28 — Žr. 1980 m. spalio 29 d. Sprendimą (209/78–215/78 ir 218/78, Rink. p. 3125, 29–32 punktai).

29 — Ten pat, 32 punktas.

56. Taigi manau, kad Pirmosios instancijos teismas neturėjo *ex officio* iškelti klausimo dėl tariamos motyvavimo stokos skaidant administracinę procedūrą.

57. Todėl pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

C — Dėl antrojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su atsisakymu vykdyti teisingumą ir teisės į veiksmingą teismine gynybą pažeidimu

1. Šalių argumentai

58. Apeliantės kaltina Pirmosios instancijos teismą, kad šis atsisakė patikrinti bylos suskaidymo teisėtumą, nors, pirma, pripažino, kad ši byla skiriasi nuo bylos, kurioje priimtas minėtas sprendimas *Tokai II*, ir, antra, turėjo informacijos, t. y. 2004 m. rugsėjo 16 d. ir 2006 m. kovo 8 d. pranešimus apie kaltinimus byloje „Užtrauktukai“, tariamai parodžiusios, kad Komisija savavališkai suskaidė vieną tęstinį pažeidimą. Apeliantės mano, kad, priešingai nei skundžiamo sprendimo 66 punkte nusprendė Pirmosios instancijos teismas, prielaidos dėl šios procedūros baigties nebebuvo spekuliatyvios. Pirmosios instancijos teismas taip pat neatsižvelgė į faktą, kad ginčijamo sprendimo teisėtumas

priklauso nuo to, ar jame konstatuotas pažeidimas, už kurį skirtos sankcijos, yra atskiras pažeidimas, palyginti su ketvirtu pažeidimu, kuris buvo nutrauktas priėmus sprendimą „Užtrauktukai“.

59. Komisija iš esmės tvirtina, kad sprendimas „Užtrauktukai“ nebuvo priimtas Pirmosios instancijos teismui nagrinėjant bylą, kurioje priimtas skundžiamas sprendimas, ir kad pranešimai apie kaltinimus yra parengiamieji dokumentai. Ji siūlo atmesti šį pagrindą.

2. Vertinimas

60. Kaip pažymėjau nagrinėdamas pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą, Pirmosios instancijos teismo vertinimai skundžiamo sprendimo 63-66 punktuose, pakartoti šios išvados 17 punkte, buvo netiesioginiai, tačiau tikrai pateikti nagrinėjant poveikį, kurį tariamai ginčijamo sprendimo teisėtumui darė teisės būti išklausytoms pažeidimas.

61. Tačiau kadangi, mano nuomone, Pirmosios instancijos teismas pagrįstai nusprendė, jog apeliantės galėjo pateikti prieštaravimus dėl procedūros suskaidymo, skundžiamo sprendimo 63–66 punktuose išdėstyti vertinimai buvo išdėstyti tik papildomai.

62. Remiantis teismo praktika, kaltinimams dėl antraeilių Pirmosios instancijos teismo sprendimo motyvų negali būti pritarta[30].

63. Taigi, mano nuomone, antrasis apeliacinio skundo pagrindas pripažintinas netinkamu.

64. Mano manymu, šis pagrindas bet kuriuo atveju nepagrįstas.

65. Pirmiausia, priešingai nei tvirtina apeliantės, Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 65 punkte nėra nusprendęs, jog ši byla skiriasi nuo bylos, kurioje buvo priimtas sprendimas *Tokai II*, o tik trumpai paminėjo apeliančių argumentus, pagrindžiančius jų nuomonę, kad bylos „Adatos“ ir „Užtrauktukai“ susijusios, t. y. aptariama situacija nėra visiškai tokia pati kaip byloje *Tokai II*. Skundžiamo sprendimo 66 punkte Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad „(apeliančių) teiginius galima patikrinti tik priėmus sprendimą byloje Užtrauktukai“.

30 — Be kita ko, žr., 2004 m. spalio 28 d. Sprendimą *van den Berg prieš Tarybą ir Komisiją* (C-164/01 P, Rink. p. I-10225, 60 punktas) ir 2005 m. birželio 28 d. Sprendimą *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ir C-213/02 P, Rink. p. I-5425, 148 punktas).

66. Be to, konkrečiai dėl vertinimo skundžiamo sprendimo 66 punkte neginčytina, kad pareiškiant ieškinį Pirmosios instancijos teisme ir svarstant bylą pasibaigus žodinei proceso daliai byloje „Užtrauktukai“ dar nebuvo priimtas joks administracinę procedūrą užbaigiantis sprendimas. Faktas, kad, kaip pabrėžia apeliantės, vykstant posėdžiui byloje, kurioje priimtas skundžiamas sprendimas, Pirmosios instancijos teismas disponavo dviem byloje „Užtrauktukai“, be kita ko, apeliantėms adresuotais pranešimais apie kaltinimus, dėl neišvengiamai preliminaraus šiose dokumentuose pateiktų vertinimų pobūdžio[31] jokiu būdu neleido jam daryti prielaidos, kad šiuose dokumentuose yra įrodymų dėl tariamo procedūros suskaidymo priežasčių nebuvimo. Jei pritardamas šį pagrindą pagrindžiančiam apeliančių požiūriui Pirmosios instancijos teismas būtų atsižvelgęs į minėtuose pranešimuose apie kaltinimus išdėstytas aplinkybes, jis būtų padaręs teisės klaidą, motyvuodamas skundžiamą sprendimą, nes nesant įmonių, kurioms skirti minėti pranešimai, pastabų, būtų atsižvelgęs į preliminarius vertinimus, taip neleistinai užbėgdamas už akių sprendimui „Užtrauktukai“[32].

67. Be to, primintina, kad Pirmosios instancijos teisme apeliantės niekuomet netvirtino, jog nustačiusi ginčijamame sprendime vieną tęstinį EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimą Komisija padarė teisės ar vertinimo klaidą.

68. Taigi Pirmosios instancijos teismas galėjo tik konstatuoti, kad apeliančių teiginiai, pagrįsti parengiamaisiais sprendimo „Užtrauktukai“, kuris nebuvo priimtas nei pradėjus nagrinėti bylą, nei skelbiant skundžiamą sprendimą, aktais, buvo vien spekuliatyvūs ir todėl neleidžia suabejoti ginčijamo sprendimo teisėtumu.

69. Todėl pirmajame skundžiamo sprendimo 66 punkto sakinyje pažymėjęs, kad šiuos teiginius galima patikrinti tik priėmus sprendimą byloje „Užtrauktukai“, Pirmosios instancijos teismas nepadarė teisės klaidos. Atvirkščiai, jis atsakė į apeliančių argumentus, teisingai apribodamas savo kontrolę tik ginčijamo sprendimo teisėtumo kontrole, remiantis apeliančių nurodytais pagrindais. Taigi negalima teigti, kad Pirmosios instancijos teismas atsisakė vykdyti teisingumą arba pažeidė teisę į veiksmingą teisminę gynybą.

70. Be to, vertinimas pirmajame skundžiamo sprendimo 66 punkto sakinyje bei patikslinimas to paties sprendimo 232 punkto pabaigoje dėl ginčijamame sprendime skirtos baudos proporcingumo, palyginti su bauda, kuri apeliantėms galėtų būti skirta sprendime „Užtrauktukai“, pagal kurį apeliančių nurodytą argumentą būtų galima pateikti galimoje vėlesnėje procedūroje dėl sprendimo byloje „Užtrauktukai“, mano nuomone, įrodo Pirmosios instancijos teismo pastangas

31 — Šiuo klausimu žr. šios išvados 21 išnašoje nurodytą teismo praktiką.

32 — Dėl baudų dydžio žr. minėtą sprendimą *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* (434 punktas).

atkreipti apeliančių dėmesį į tai, jog šiuos kaltinimus reikėtų pateikti procedūroje dėl galimo byloje „Užtrauktukai“ priimsimo sprendimo, kurioje jie perspektyvesni[33].

71. Dėl visų šių priežasčių manau, kad antrąjį apeliacinio skundo pagrindą, susijusį su atsisakymu vykdyti teisingumą ir teisės į veiksmingą teisminę gynybą pažeidimu, reikia atmesti kaip netinkamą arba kaip nepagrįstą.

D — *Dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su tuo, jog Pirmosios instancijos teismas nepakankamai atsižvelgė į tai, kad vertindama pažeidimo sunkumą Komisija pažeidė pareigą motyvuoti*

72. Trečiasis apeliacinio skundo pagrindas susideda iš dviejų dalių, atitinkamai susijusių su tuo, jog Pirmosios instancijos teismas nepakankamai atsižvelgė į tai, kad Komisija pažeidė pareigą motyvuoti, nustatydama atitinkamos rinkos dydį, ir su tuo, jog Pirmosios instancijos teismas nepakankamai atsižvelgė į tai, kad Komisija pažeidė pareigą motyvuoti, nustatydama konkretų pažeidimo poveikį rinkai.

33 — Per posėdį šioje byloje apeliantės pranešė, kad pareiškė Pirmosios instancijos teisme ieškinį dėl sprendimo „Užtrauktukai“ (žr. šios išvados 18 punktą).

1. Dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo pirmos dalies, susijusios su tuo, jog Pirmosios instancijos teismas nepakankamai atsižvelgė į tai, kad Komisija pažeidė pareigą motyvuoti, nustatydama atitinkamos rinkos dydį

a) Pirmosios instancijos teismo argumentai

73. Pirmosios instancijos teisme pareikštame ieškinyje apeliantės, be kita ko, kaltino Komisiją tuo, jog ginčijamame sprendime ji nepakankamai motyvavo savo vertinimus, susijusius su atitinkamos rinkos dydžiu.

74. Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 87 punkte visų pirma nurodė, kad turint omenyje antikonkurencinį susitarimų tikslą Komisija šioje byloje neprivalėjo apibrėžti rinkos, siekdama taikyti EB 81 straipsnio 1 dalį.

75. Tačiau skundžiamo sprendimo 88 punkte jis patikslino, kad, atsižvelgiant į tai, jog ginčijamo sprendimo rezoliucinėje dalyje skiriama bauda pagal Reglamentą Nr. 1/2003, faktiniai konstatavimai dėl atitinkamos rinkos yra reikšmingi, net jeigu jų trūkumai neleidžia visiškai panaikinti minėto sprendimo.

76. Skundžiamo sprendimo 89 punkte Pirmosios instancijos teismas pabrėžė:

„89. Iš tikrųjų remiantis gairėmis, vertinant pažeidimo sunkumą, „reikia atsižvelgti“ ne tik į pažeidimo pobūdį, bet ir į „jo įtaką rinkai, jeigu ji gali būti įvertinta“ (1 punkto A skirsnio pirmoji pastraipa). Tačiau siekiant įvertinti konkretų pažeidimo poveikį rinkai būtina nustatyti šios rinkos ribas. Gairėse taip pat numatyta, kad nustatant pažeidimo sunkumą „būtina atsižvelgti į faktinę ekonominę pažeidėjų galimybę padaryti pastebimą žalą kitiems ūkio subjektams“ (1 punkto A skirsnio ketvirtoji pastraipa), o tai reiškia būtinybę nustatyti rinkų dydį ir atitinkamų įmonių užimamas rinkos dalis.“

77. Nusprendęs, jog rinkų ribų nustatymas pakankamai motyvuotas (skundžiamo sprendimo 95 punktas), Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo ginčijamo sprendimo motyvuojamosios dalies 45 ir 46 punktuose esančias Komisijos išvadas dėl rinkos dydžio.

78. Skundžiamo sprendimo 98 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Komisijos vertinimai dėl nustatytų trijų prekių rinkų apimties yra neišsamūs ir neleidžia nustatyti trijų atitinkamų rinkų dydžio. Skundžiamo sprendimo 99 punkte Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad ginčijamas sprendimas „nepakankamai motyvuotas ir todėl gali būti iš dalies panaikintas, nebent Komisijos išvados dėl faktinės atitinkamų įmonių ekonominės galimybės padaryti pastebimą žalą yra pagrįstos kitais (ginčijamo) sprendimo motyvais“.

79. Skundžiamo sprendimo 100 ir 101 punktuose Pirmosios instancijos teismas pastebėjo:

„100. Tačiau šioje byloje ieškovės niekada neginčijo [ginčijamo sprendimo motyvuojamojoje dalyje] išdėstytų Komisijos išvadų, leidžiančių patvirtinti tokią galimybę, net nesant minėtos informacijos. Iš tikrųjų [ginčijamo sprendimo motyvuojamosios dalies] 325 punkte Komisija konstatavo, jog per pažeidimo laikotarpį *Prym* ir *Entaco* buvo Europos adatų gamybos rinkos lyderės ir kad konkurencija buvo labai ribota (iš esmės konkuravo tik su *Needle Industries (India) Ltd*), jog *Prym* Europoje pirmavo kituose kietosios galanterijos prekių sektoriuose, pavyzdžiui, užseg-

tukų ir smeigtukų, bei buvo viena pagrindinių konkurenčių užtrauktukų rinkoje ir jog su rankinio siuvimo adatų prekių ženklais, t. y. *Milward* ir *Newley*, *Coats* ir *Prym* pirmavo mažmeninėje prekyboje.

101. Nors šie argumentai ir vadinasi „Skirtingas vertinimas“, jie išdėstomi [ginčijamo] sprendimo dalyje „Pažeidimo sunkumas“ ir juose minimi svarbūs kriterijai vertinant faktinę ekonominę pažeidėjų galimybę padaryti pastebimą žalą. Be to, ieškovės niekuomet neginčijo, jog yra vienos stipriausių atitinkamo rinkos sektoriaus įmonių.“

81. Apeliančių teigimu, Pirmosios instancijos teismas taip pat padarė teisės klaidą nusprendęs, kad Komisija pakankamai apibūdino konkretų pažeidimo poveikį rinkai, skundžiamo sprendimo 101 punkte pasirėmusi atitinkamų įmonių užimama lyderio pozicija. Taip Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į skirtumą tarp faktinės ekonominės įmonės galimybės padaryti pastebimą žalą nustatymo ir konkretaus poveikio rinkai, jeigu jį galima. Nors apeliantės pripažįsta, kad nuorodos į lyderio poziciją galbūt gali pakakti nustatant ekonominę įmonės galimybę padaryti pastebimą žalą, jos nepakanka konkrečiam poveikiui rinkai įvertinti, nes tam reikia nustatyti rinkos dydį. Be to, apeliantės mano, kad skundžiamo sprendimo 89 punkte ir jo 99, 100 punktuose pateikti motyvai prieštaringi. Taigi, jų manymu, dėl klaidų skundžiamame sprendime reikia panaikinti ginčijamą sprendimą.

b) Šalių argumentai

80. Apeliančių nuomone, Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į tai, kad pareigos motyvuoti pažeidimas nustatant atitinkamos rinkos dydį turėjo įtakos pažeidimo sunkumui nustatyti, nes jį nustatant reikia kartu vadovautis keliais kriterijais. Šiuo klausimu apeliantės pabrėžia, kad ginčijamo sprendimo 333 punkte pati Komisija pripažino, jog konkretų pažeidimo sunkumą nustatė remdamasi atitinkamos rinkos dydžiu ir ekonomine pažeidėjų galimybe padaryti pastebimą žalą.

82. Komisija atsako, kad teisingai suprantant skundžiamą sprendimą Pirmosios instancijos teismas patvirtino pareigą nustatyti prekių rinkos dydį tik tiek, kiek tai susiję su įmonių galimybe padaryti pastebimą žalą. Tačiau jei, kaip šioje byloje, šią galimybę galima nustatyti kitomis priemonėmis, Komisija atleidžiama nuo pareigos nustatyti rinkos dydį (skundžiamo sprendimo 89, 90, 99 ir 101 punktai). Be to, iš Pirmosios instancijos teismo praktikos matyti, kad gairėse aprašytas baudų apskaičiavimo metodas niekaip nereikalauja atsižvelgti į atitinkamos rinkos dydį, nustatant pradinę baudą.

83. Komisijos nuomone, Pirmosios instancijos teismas nėra supainiojęs ekonominės įmonės galimybės padaryti pastebimą žalą nustatymo klausimo su konkretaus pažeidimo poveikio nustatymo klausimu, nes skundžiamo sprendimo 115 punkte konstatavo konkretaus poveikio motyvavimo stoką.

84. Ji taip pat nurodo, kad skundžiamo sprendimo 89 punkte nusprendęs, jog Komisija privalėjo apibrėžti atitinkamą rinką ir todėl nustatyti jos dydį, Pirmosios instancijos teismas tikrai nekalbėjo apie tai, kad toks apibrėžimas atitinka reikalaujamąjį pagal EB 82 straipsnį, antraip teismų praktika, pagal kurią taikydama EB 81 straipsnio 1 dalį Komisija neprivalo apibrėžti atitinkamos rinkos, netektų prasmės. Bet kuriuo atveju, Komisija teigimu, visas ginčijamas sprendimas negali būti panaikintas dėl galimų klaidų nustatant rinkų dydį.

c) Vertinimas

85. Pirmiausia pabrėžtina, kad šioje trečiojo pagrindo dalyje apeliantės kritikuoja tik skundžiamame sprendime pateiktą Pirmosios instancijos teismo vertinimą dėl ginčijamo sprendimo motyvavimo dėl atitinkamų rinkų dydžio nustatant pažeidimo sunkumą. Kadangi pažeidimo sunkumas, kaip jau buvo minėta, yra vienas iš Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 3 dalyje numatytų baudos apskaičiavimo kriterijų, remiantis šia dalimi, net jeigu ji būtų pagrįsta, nepaisant skundžiamo sprendimo panaikinimo, gali būti panaikintas ne visas ginčijamas sprendimas, o kaip skundžiamo sprendimo 88–99 punktuose pažymėjo Pirmosios instancijos teismas, tik jo dalis ir prireikus šis ginčijamas sprendimas gali būti pakeistas.

86. Tačiau nemanau, jog šiai daliai gali būti pritarta.

87. Pirma, atsiliepdama į apeliacinį skundą Komisija teisingai pastebėjo, kad apeliantės daugeliu atžvilgiu neteisingai supranta kritikuojamus skundžiamo sprendimo motyvus, painiodamos Pirmosios instancijos teismo vertinimus dėl rinkų dydžio ir vertinimus dėl konkretaus pažeidimo poveikio rinkai, kurie, be kita ko, sudaro šio pagrindo antrosios dalies dalyką ir yra išdėstyti kituose skundžiamo sprendimo motyvuojamosios dalies punktuose. Priešingai nei teigia apeliantės, Pirmosios instancijos teismas nėra konstatavęs, jog Komisija pakankamai apibrėžė konkretų pažeidimo poveikį rinkai, skundžiamo sprendimo 101 punkte padariusi nuorodą į atitinkamų įmonių užimamą lyderio poziciją. Skundžiamo sprendimo 101 punkte padaryti vertinimai susiję tik su ekonomine atitinkamų įmonių galimybe padaryti pastebimą žalą kitiems ūkio subjek-

tams gairių 1 punkto A skirsnio ketvirtosios pastraipos prasme, o ne su gairių 1 punkto A skirsnio pirmojoje pastraipoje numatytu konkrečiu pažeidimo poveikiu rinkai.

88. Antra, atrodo, apeliantės mano, nors jų argumentai šiuo klausimu nelabai aiškūs, jog pažeidimo sunkumo vertinimo kriterijai nustatant baudos dydį yra kumuliaciniai ir kad jeigu Komisija – kaip buvo ginčijamame sprendime – remiasi vienu iš šių kriterijų, t. y. rinkų dydžiu, Pirmosios instancijos teismas negali nuspręsti, jog nepakankamą motyvavimą šio kriterijaus atžvilgiu galima kompensuoti nuoroda ginčijamame sprendime į ekonominę atitinkamų įmonių galimybę padaryti pastebimą žalą.

89. Šiuo klausimu primintina, kad pagal teismo praktiką pažeidimo sunkumas vertintinas atsižvelgiant į daugelį veiksnių, be kita ko, į konkrečias bylos aplinkybes, jos kontekstą ir į atgrasomąjį baudų poveikį, tačiau privalomo ir baigtinio kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti bet kuriuo atveju, sąrašo nėra[34].

90. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad vertinant pažeidimų sunkumo laipsnį reikia atsižvelgti į kiekvienos įmonės elgesį, vaidmenį, kurį kiekviena jų atliko derinant veiksmus, pelną, kurį šios įmonės gavo iš šių veiksmų, įmonių dydį ir atitinkamų prekių vertę, taip pat į pavojų, kurį tokie pažeidimai kelia Europos bendrijos tikslams[35].

91. Taigi, vertindama pažeidimo sunkumą, Komisija iš esmės neprivalo atsižvelgti į prekių rinkų dydžio kriterijų, nes tai yra tik vienas iš daugelio reikšmingų veiksnių[36].

92. Priešingai nei nurodo apeliantės, remdamosi minėto sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 91 punktu, iš jo nėra darytina kitokia išvada. Šiame punkte tik pabrėžiama, kad reikia atsižvelgti į „atitinkamos rinkos dydį“, o tai neabejotinai turi būti suprantama kaip geografinis atitinkamos rinkos dydis, ką patvirtina gairių 1 punkto A skirsnis, o ne ekonominis rinkų dydis (arba kitaip tariant, apyvartos rodikliai).

34 — Žr. 1997 m. liepos 17 d. Sprendimą *Ferriere Nord prieš Komisiją* (C-219/95 P, Rink. p. I-4411, 33 punktas); minėtą 2002 m. spalio 15 d. Sprendimą *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* (465 punktas) ir minėtus sprendimus *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* (241 punktas) bei *Dalmine prieš Komisiją* (129 punktas).

35 — Be kita ko, žr.1983 m. birželio 7 d. Sprendimą *Musique Diffusion française ir kt. prieš Komisiją* (100/80–103/80, Rink. p. 1825, 129 punktas) ir minėtus sprendimus *Danske Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* (242 punktas) bei *Dalmine prieš Komisiją* (130 punktas).

36 — Šiuo klausimu žr. minėtą sprendimą *Dalmine prieš Komisiją* (132 punktas).

93. Primintina, jog ginčijamame sprendime Komisija nurodė, kad nustatydama pažeidimo sunkumą rėmėsi įvairiais veiksniais, pavyzdžiui, rinkų dydžiu ir gairių 1 punkto A skirsnio ketvirtojoje pastraipoje aiškiai paminėta faktine įmonių galimybe padaryti pastebimos žalos kitiems ūkio subjektams.

94. Šiuo klausimu pastebėtina, kad apeliantės neginčija Pirmosios instancijos teismo išvadų skundžiamo sprendimo 89 punkte, kad vertinant pažeidimo sunkumą ir faktinę ekonominę pažeidėjų galimybę padaryti pastebimą žalą kitiems ūkio subjektams gairių prasme reikia (ir todėl iš tikrųjų svarbu) nustatyti rinkų dydį.

95. Tačiau, jų manymu, Pirmosios instancijos teismas pats sau prieštarauja iš pradžių nustatęs tokį reikalavimą, o vėliau skundžiamo sprendimo 99 ir 100 punktuose pripažinęs, kad nepakankamą rinkų dydžio nustatymo motyvavimą galima kompensuoti nuoroda į lyderio poziciją rinkose, ir tai Komisija padarė ginčijamo sprendimo 325 punkte, o apeliantės neginčijo.

96. Nors, mano nuomone, apeliantės visiškai pagrįstai daro nuorodą į prieštaravimą skundžiamo sprendimo 89, 99 ir 100 punktuose išdėstytuose motyvuose[37], manyčiau, kad vis dėlto šiam kaltinimui negali būti pritarta dėl šių priežasčių.

97. Kaip yra nusprendęs Teisingumo Teismas ir skundžiamo sprendimo 90 punkte dar kartą priminęs Pirmosios instancijos teismas, nustatant poveikį, kurį įmonė gali padaryti rinkai, jos užimamos rinkos dalys yra reikšmingos[38].

98. Tačiau iš šios teismų praktikos negalima daryti išvados, kad vertinant įmonės poveikį rinkai arba – gairių žodžiais – faktinę ekonominę galimybę padaryti pastebimą žalą kitiems ūkio subjektams, šią galimybę reikia įvertinti įpareigojant Komisiją iš anksto apibrėžti rinkos ribas bei remiantis apyvartos rodikliais nustatant jos dydį[39].

37 — Primintina, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką klausimas, ar Pirmosios instancijos teismo sprendimo motyvai yra prieštaringi, yra teisės klausimas ir gali būti keliamas paduodant apeliacinį skundą. Be kita ko, žr. minėtą 2006 m. rugsėjo 21 d. Sprendimą *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied prieš Komisiją* (71 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

38 — 1998 m. gruodžio 17 d. Sprendimas *Baustahlgewebe prieš Komisiją* (C-185/95 P, Rink. p. I-8417, 139 punktas).

39 — Primintina, jog skundžiamo sprendimo 95 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Komisija įvykdė pareigą motyvuoti, kiek tai susiję su atitinkamos rinkos apibrėžimu, ir apeliantės to neginčija.

99. Be to, kaip teisingai nusprendė Komisija, aiškinti skundžiamo sprendimo 89 punktą kaip nustatantį tokį reikalavimą reikštų reikalauti iš jos įrodymų, kurių ji neturi pateikti konstatuodama EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimą, jei toks pažeidimas net pagal savo pobūdį prieštarauja minėtam straipsniui, kaip tai skundžiamo sprendimo 86 ir 87 punktuose konstatavo Pirmosios instancijos teismas, remdamasis nusistovėjusia teismo praktika (o šių motyvuojamosios dalies punktų apeliantės neginčija)[40].

100. Toks požiūris taip pat reikštų labai siaurą gairių aiškinimą.

101. Todėl nors, mano nuomone, Pirmosios instancijos teismas teisingai nusprendė, kad nustatydama pažeidimo sunkumą ir apskaičiuodama baudą Komisija pagal gairių 1 punkto A skirsnį būtinai turi atsižvelgti į faktinę ekonominę pažeidėjų galimybę padaryti pastebimą žalą kitiems ūkio subjektams, toks atsižvelgimas, priešingai nei skundžiamo sprendimo 89 punkte nusprendė Pirmosios instancijos teismas, nebūtinai reiškia „būtinybę nustatyti rinkų dydį“.

102. Atvirkščiai, teisingiau manyti, kad tokią pažeidėjo galimybę galima įrodyti visomis tinkamomis priemonėmis, įskaitant rinkų dydžio nustatymą remiantis apyvartos rodikliais.

103. Būtent šį kriterijų Pirmosios instancijos teismas pritaikė skundžiamo sprendimo 99–101 punktuose. Konstatavęs, kad ginčijamas sprendimas nepakankamai motyvuotas, kiek tai susiję su rinkų dydžio nustatymu remiantis apyvartos rodikliais, jis pažymėjo, kad šį motyvavimo trūkumą galima kompensuoti kitais ginčijamame sprendime išdėstytais motyvais, šiuo atveju – konstatavimais Komisijos sprendimo 325 punkte, iš esmės susijusiais su tuo, ką nagrinėjamos bylos šalys apibrėžia kaip apeliančių pirmavimą rinkose.

104. Šiuo klausimu pažymėtina, kad apeliacinio skundo 63 ir 66 punktuose apeliantės

40 — Teisingumo Teismas konstatavo, kad „apibrėžiant atitinkamą rinką pagal Sutarties 85 straipsnio 1 dalį (po pakeitimo – EB 81 straipsnio 1 dalis) siekiama tik nustatyti, ar nagrinėjamas susitarimas gali daryti poveikį prekybai ir ar šio susitarimo tikslas arba poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas bendrojoje rinkoje“ (2006 m. vasario 16 d. Nutartis *Adriatica di Navigazione prieš Komisiją* (C-111/04 P, 31 punktas)). Iš to Pirmosios instancijos teismas, kaip antai skundžiamo sprendimo 86 punkte, daro logišką išvadą, kad reikalavimas apibrėžti atitinkamą rinką pagal EB 81 straipsnį priimtame sprendime nėra absoliutus, o taikomas Komisijai tik tuo atveju, kai be tokio apibrėžimo neįmanoma išsiaiškinti, ar nagrinėjamas kartelis gali daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai ir ar jo tikslas arba poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas bendrojoje rinkoje. Taip pat žr., 2003 m. kovo 19 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *CMA CGM ir kt. prieš Komisiją* (T-213/00, Rink. p. II-913, 206 punktas) bei 2000 m. liepos 6 d. Sprendimą *Volkswagen prieš Komisiją* (T-62/98, Rink. p. II-2707, 230 punktas) ir 2004 m. liepos 8 d. Sprendimą *Mannesmannröhren-Werke prieš Komisiją* (T-44/00, Rink. p. II-2223, 132 punktas).

aiškiai pripažįsta tokio kriterijaus svarbą vertinant faktinę įmonės ekonominę galimybę padaryti pastebimą žalą. Šiame kontekste jos tik kaltina Komisija nepakankamai įrodžius tokią lyderio poziciją rinkoje šios bylos aplinkybėmis. Tačiau apeliacinio skundo stadijoje Teisingumo Teismas negali nagrinėti tokio su faktinių aplinkybių nustatymu ir jų vertinimu susijusio kaltinimo, išskyrus jų iškraipymo Pirmosios instancijos teisme atvejį[41], o tuo apeliantės nagrinėjamoje byloje nesiremia.

105. Todėl, nepaisant teisės klaidos ir prieštaringų motyvų, turėjusių įtakos Pirmosios instancijos argumentams skundžiamo sprendimo 89, 99 ir 100 punktuose, šie trūkumai neturėjo įtakos minėto sprendimo rezoliucinei daliai, kuri galėtų lemti jo panaikinimą.

106. Taigi siūlau atmesti pirmą trečiojo apeliacinio skundo pagrindo dalį kaip nepagrįstą.

41 — Šiuo atžvilgiu, be kita ko, žr. 2009 m. kovo 19 d. Sprendimą *Archer Daniels Midland prieš Komisiją* (C-510/06 P, Rink. p. I-1843, 105 punktas ir nurodyta teismų praktika).

2. Dėl antros trečiojo apeliacinio skundo pagrindo dalies, susijusios su tuo, jog Pirmosios instancijos teismas nepakankamai atsižvelgė į tai, kad nustatydama konkretų pažeidimo poveikį rinkai Komisija pažeidė pareigą motyvuoti

a) Pirmosios instancijos teismo argumentai

107. Skundžiamo sprendimo 108 punkte Pirmosios instancijos teismas priminė, kad pagal gairių 1 punkto A skirsnio pirmąją pastraipą nustatydama pažeidimo sunkumą, konkretų pažeidimo poveikį rinkai Komisija privalo išnagrinėti, tik jeigu jį galima įvertinti.

108. Tuomet skundžiamo sprendimo 109 punkte jis pažymėjo, jog Komisija niekuomet nėra tvirtinusi, kad šis poveikis negali būti įvertintas šioje byloje, ir net pareiškė teisme, kad pažeidimas buvo įvykdytas ir todėl neišvengiamai darė tikrąjį poveikį konkurencijos sąlygoms atitinkamose rinkose.

109. Remdamasis Komisijos sprendimais ir vienu iš savo sprendimu Pirmosios instancijos teismas, atmetė šį teiginį kaip „neįtikinamą“, motyvuodamas tuo, jog susitarimo sudarymas nebūtinai reiškia, kad jis iš tikrųjų sukelia

pasekmių. Jis taip pat priekaištavo Komisijai neatsakius į apeliančių argumentą, kad nagrinėjami susitarimai nesukėlė adatų su auselėmis pardavimo kainų padidėjimo (skundžiamo sprendimo 110 punktas). Galiausiai Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad Komisija pasirėmė vien priežastiniu ryšiu tarp kartelio sukūrimo ir jo konkretaus poveikio rinkai, o to nepakanka apskaičiuojant baudą (skundžiamo sprendimo 111 punktas). Taigi iš to jis skundžiamo sprendimo 112 punkte padarė išvadą, kad Komisija nepakankamai įvykdė jai tenkančią pareigą motyvuoti.

110. Tokio pareigos motyvuoti nesilaikymo teisines pasekmes Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo skundžiamo sprendimo 190 punkte. Šiame punkte Pirmosios instancijos teismas pabrėžė, kad iš Komisijos argumentų dėl baudos dydžio nustatymo nėra aišku, kodėl pažeidimo poveikio sumažėjimas po 1997 m. kovo 13 d., kurį ji aiškiai pripažino ginčijamo sprendimo motyvuojamosios dalies 320 punkte, neturėjo įtakos apskaičiuojant baudą. Tačiau Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad „šios bylos aplinkybėmis dėl tokios motyvavimo stokos negali būti panaikinta arba sumažinta paskirta bauda, nes pažeidimas pagrįstai kvalifikuotas kaip „labai sunkus“ (dėl skundžiamo sprendimo 188 ir 189 nurodytų priežasčių) ir Komisija pasirinko mažiausią gairėse už tokį pažeidimą numatytą pradinės baudos dydį (tiksliau tariant, didžiausią baudos dydį už „sunkų“ pažeidimą), tai yra 20 mln. EUR. Iš tikrųjų Komisija teisingai pastebi, jog pasirinkto mažiausio baudos dydžio pakanka, kad šioje byloje būtų atsižvelgta į pažeidimo poveikio sumažėjimą per pažeidimo laikotarpį.“

b) Šalių argumentai

111. Apeliančių nuomone, Pirmosios instancijos teismas, skundžiamo sprendimo 190 punkte nusprendęs, kad šios bylos aplinkybėmis dėl konkretaus pažeidimo poveikio įvertinimo motyvavimo stokos negali būti panaikinta arba sumažinta paskirta bauda, nes pažeidimas pagrįstai kvalifikuotas kaip „labai sunkus“, padarė teisės klaidą. Be to, Pirmosios instancijos teismas supainiojo materialaus sprendimo teisėtumo klausimus su klausimais, susijusiais su teisinėmis formalios pareigos motyvuoti pažeidimą pasekmėmis. Kadangi Komisija turi didelę diskreciją kartelių srityje, procedūrinių nuostatų ir pareigos motyvuoti laikymasis turi esminės reikšmės teisei į gynybą.

112. Komisija atmeta apeliančių teiginius. Tačiau ji mano, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidų skundžiamo sprendimo 109–112 punktuose. Pirma, jis

pareikalavo Komisijos įrodyti, kad nebuvo konkretaus įvertinamo pažeidimo poveikio, nors pats nenustatė, kad šį poveikį įvertinti galima. Antra, Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į nusistovėjusią teismo praktiką, pagal kurią antikonkurencinį tikslą turinčio susitarimo sudarymo pakanka tam, kad būtų atmesta galimybė padaryti išvadą dėl poveikio rinkai nebuvimo. Todėl Komisija ragina Teisingumo Teismą pakeisti minėtuose 109–112 punktuose išdėstytus skundžiamo sprendimo motyvus, kiek jie susiję su pažeidimo poveikio rinkai įrodymu ir galimybe jį įvertinti.

c) Vertinimas

113. Prieš nagrinėjant antrąją pagrindo, kurį apeliantės nurodė dėl skundžiamo sprendimo 190 punkto, dalį reikia išsakyti nuomonę dėl Komisijos prašymo pakeisti motyvus, nes toks prašymas gali Teisingumo Teismui leisti nustatyti ir ištaisyti Pirmosios instancijos teismo padarytą teisės klaidą, nedarant įtakos apeliacine tvarka nagrinėjamo sprendimo rezoliucinei daliai, kuri yra pagrįsta dėl kitų motyvų[42].

42 — Be kita ko, žr. 1992 m. birželio 9 d. Sprendimą *Lestelle prieš Komisiją* (C-30/91 P, Rink. p. I-3755, 28 punktas); 1996 m. lapkričio 12 d. Sprendimą *Ojha prieš Komisiją* (C-294/95 P, Rink. p. I-5863, 52 punktas); 2000 m. liepos 13 d. Sprendimą *Salzgitter prieš Komisiją* (C-210/98 P, Rink. p. I-5843, 58 punktas) bei 2008 m. rugsėjo 9 d. Sprendimą *FIAMM ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* (C-120/06 P ir C-121/06 P, Rink. p. I-6513, 187 punktas).

i) Dėl Komisijos prašymo pakeisti motyvus

114. Pagrindinis dėmesys Komisijos kaltinimuose, pateiktuose dėl skundžiamo sprendimo 109–112 punktuose nurodytų Pirmosios instancijos teismo motyvų, skiriamas dviem teisės klausimams.

115. Pirma, Komisija mano, jog Pirmosios instancijos teismas klaidingai nusprendė, kad ji turi pateikti konkretaus pažeidimo poveikio rinkai nebuvimo įrodymų, nors, viena vertus, ji turi tokią pareigą, tik jei šį poveikį galima įvertinti, o to šiuo atveju, jos nuomone, nebuvo galima padaryti atsižvelgiant į susitarimų, kuriais buvo siekiama panaikinti galimą konkurenciją atitinkamose rinkose, pobūdį, o kita vertus, Pirmosios instancijos teismas taip ir nenustatė, kad nagrinėjamoje byloje šį poveikį galima įvertinti.

116. Antra, Komisija teigia, jog manydamas, kad ji nepakankamai motyvavo ginčijamą sprendimą pažymėjusi, jog iš kartelio sukūrimo fakto galima daryti išvadą apie tikrąjį kartelio poveikį rinkai, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą.

117. Mano nuomone, šie kaltinimai pagrįsti tik iš dalies.

118. Dėl pirmųjų kaltinimų pasakytina, kad iš tiesų neabejotina, jog pagal gairių 1 punkto A skirsnio pirmąją pastraipą Komisija turi įrodyti konkretų pažeidimo poveikį rinkai, jeigu jį galima įvertinti. Dėl horizontalių kainų kartelių arba rinkų padalijimo kartelių gairėse numatyta, kad šiuos pažeidimus galima kvalifikuoti kaip labai sunkius vien dėl paties pažeidimo pobūdžio ir Komisija neprivalo įrodyti konkretaus pažeidimo poveikio rinkai. Šiuo atveju konkretus pažeidimo poveikis yra tik vienas iš veiksnių.

119. Tačiau, kaip skundžiamo sprendimo 111 punkte nustatė Pirmosios instancijos teismas, dalį ginčijamo sprendimo Komisija skyrė „konkrečiam pažeidimo poveikiui“, kur, be kita ko, pažymėjo, jog pažeidimas darė poveikį rinkai ir kad šis poveikis sumažėjo nuo 1997 m. kovo 13 d. ir 1999 gruodžio 31 dienos. Taigi vienas iš dviejų; arba Komisija neketina remtis konkrečiu pažeidimo poveikiu rinkai ir tuomet baudą už kartelių įmonėms skiriančiame sprendime nustatant pažeidimo sunkumą atsižvelgiama tik į pažeidimo pobūdį ir prireikus į geografinės rinkos dydį, kaip numatyta gairių 1 punkto A skirsnyje, arba ji vis dėlto nori pagrįsti savo sprendimą tokiu poveikiu, kaip yra nagrinėjamoje byloje, ir tuomet, mano nuomone, ji preziumuoja, kad tokį poveikį galima įvertinti. Kadangi pasirėmimas tokiu kriterijumi *gali* leisti Komisijai nustatyti didesnę nei mažiausia už labai sunkius pažeidimus gairėse numatytą 20 mln. EUR pradinę baudą, prielaida, jog kai baudą skiriančiame sprendime nusprendusi skirti „konkretaus pažeidimo poveikio“ nagrinėjimui tris motyvuojamosios dalies punktus, ši institucija nenori pagrįsti šio sprendimo konkretaus pažeidimo poveikio kriterijumi, neįtikina. Tokiomis aplinkybėmis, mano manymu, teisiniu požiūriu iš to teisinga daryti išvadą, kaip skundžiamame sprendime iš esmės ir padarė Pirmosios instancijos teismas, kad, Komisijos nuomone, jos sprendime aprašomas poveikis tikrai gali būti įvertintas, nebent minėtame sprendime šiuo klausimu pateikiami konkretūs priešingi motyvai.

120. Taigi būtent tokiomis aplinkybėmis ir remdamasis prezumpcija, jog galima įvertinti konkretaus pažeidimo poveikį rinkai, skundžiamo sprendimo 109 punkte Pirmosios instancijos teismas pabrėžė, kad vykstant procesui Pirmosios instancijos teisme Komisija nagrinėjamu atveju nenurodė, jog konkretaus pažeidimo poveikio negalima įvertinti. Taigi Pirmosios instancijos teismas niekada nereikalavo Komisijos pateikti šią prezumpciją paneigiančių įrodymų, o tik konstatavo, kad, atsižvelgiant į mano minėtą prezumpciją, per procesą Pirmosios instancijos teisme Komisija nepaneigė tokios prezumpcijos, kuri galėjo būti kildinama iš ginčijamo sprendimo.

121. Be to, negalima pritarti Komisijos paaiškinimui atsiliepime į apeliacinį skundą Teisingumo Teisme, jog dėl susitarimų, kuriais, priminsiu, buvo siekiama padalyti geografines

ir prekių rinkas apribojant galimų konkurentų patekimą į rinką, jų poveikio negalima įvertinti, nes tokio pagrindimo nėra ginčijamame sprendime ir bet kuriuo atveju juo nebuvo remtasi pirmojoje instancijoje.

122. Galiausiai, nagrinėdamas ginčijamo sprendimo motyvavimo stoką, kaip juo rėmėsi apeliantės, Pirmosios instancijos teismas negalėjo konstatuoti, kad iš tikrųjų poveikį galima buvo įvertinti, nes toks vertinimas susijęs su materialiuoju ginčijamo sprendimo teisėtumu.

123. Taigi siūlau atmesti pirmuosius Komisijos kaltinimus dėl skundžiamo sprendimo 109 punkto motyvavimo.

124. Kitiems kaltinimams dėl skundžiamo sprendimo 110–112 punktuose pateiktų Teisingumo Teismo vertinimų, kuriais buvo nustatyta, jog konkretus pažeidimo poveikis rinkai motyvuotas nepakankamai, reikia skirti daugiau dėmesio.

125. Pirmiausia reikia pažymėti Pirmosios instancijos teismo argumentų, pateiktų minėtuose punktuose poskyryje „Dėl baudos apskaičiavimo motyvų“, painumą. Pirmosios instancijos teismas be jokio konteksto sugretina argumentus dėl ginčijamo sprendimo motyvų nepakankamumo, kurie susiję su formos reikalavimais (pavyzdžiui, skundžiamo sprendimo 110 punkte kaltindamas Komisiją neatsakius į apeliančių argumentus dėl nepadidėjusių adatų su auselėmis pardavimo kainų), ir daug svarbesnius, su materialiuoju sprendimo teisėtumu susijusius argumentus, kuriais remiantis pagrindimas ginčijamo sprendimo 318-320 punktuose „neįtikinamas“ arba netikslus[43].

126. Mano nuomone, Komisija teisingai kritikuoja Pirmosios instancijos teismą nusprendus, jog ginčijamo sprendimo pagrindimas dėl konkretaus pažeidimo poveikio rinkai nepakankamas.

127. Viena vertus, remiantis teismo praktika dėl pareigos motyvuoti apimties apskaičiuojant baudą už Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą, tokiai pareigai keliami esminiai procedūriniai reikalavimai įvykdomi, jeigu sprendime Komisija nurodo aplinkybes,

43 — Dėl šio išskyrimo, be kita ko, žr., minėtą sprendimą *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France* (67 ir 72 punktai) bei skundžiamo sprendimo 92 punktą.

leidusias jai įvertinti pažeidimo sunkumą ir trukmę[44]. Tačiau šioje byloje, kiek tai susiję su pažeidimo sunkumu, kuris vienintelis reikšmingas šiuo atveju, atitinkamos aplinkybės tikrai išdėstytos ginčijamo sprendimo 316–325 punktuose, nes konkretaus poveikio kriterijus įvertintas jo 318–320 punktuose.

128. Kita vertus, iš skundžiamo sprendimo 110 punkto pirmame ir antrame sakiniuose bei 111 punkto paskutiniame sakinyje pateiktų teiginių aiškiai matyti, kad Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo ginčijamo sprendimo motyvų pagrįstumą, kaip neįtikinamą atmetęs jame padarytą vertinimą, o ne tik patikrinęs, ar Komisija aiškiai ir nedviprasmiškai išdėstė argumentus, kuriais remdamasi padarė išvadą apie konkretaus pažeidimo poveikio rinkai buvimą.

129. Taigi manau, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, skundžiamo sprendimo 110 ir 111 punktuose konstatuotus ginčijamo sprendimo trūkumus skundžiamo sprendimo 112 punkte įvertinęs kaip nepakankamo motyvavimo, kiek tai susiję su konkrečiu poveikiu rinkai, įrodymą[45].

130. Tačiau, nepaisant to, mano nuomone, Komisijos pateiktam prašymui pakeisti motyvus negalima pritarti, nebent – o tuo aš labai abejoju – šis prašymas būtų suprastas taip, kad Pirmosios instancijos teismas turėjo pripažinti klaidingą teisinį vertinimą.

131. Iš tikrųjų dėl toliau pateikiamų priežasčių manau, kad Pirmosios instancijos teismas iš esmės teisingai nusprendė, jog apskaičiuodama baudą Komisija negalėjo remtis vien priežastiniu ryšiu tarp kartelio sukūrimo ir jo konkretaus poveikio rinkai.

132. Priešingai nei atsiliepime į apeliacinį skundą ir per posėdį tvirtino Komisija, klausimas, ar kartelio sukūrimo fakto pakanka konkrečiam pažeidimo poveikiui rinkai įrodyti, toli gražu nėra galutinai išnagrinėtas

44 — Žr. 2000 m. lapkričio 16 d. Sprendimą *KNP BT prieš Komisiją* (C-248/98 P, Rink. p. I-9641, 42 punktas); sprendimą *Sarrió prieš Komisiją* (C-291/98 P, Rink. p. I-9991, 73 punktas) bei minėtą sprendimą *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* (463 punktas).

45 — Šiuo klausimu pažymėtina, kad nors skundžiamo sprendimo 115punkto versijoje prancūzų kalba Pirmosios instancijos teismas vartoja sąvoką „défaut de motivation“ [motyvavimo stoka], iš proceso kalbos (vokiečių), t. y. vienintelės autentiškos kalbos, kurioje pavartota sąvoka „unzureichende Begründung“ [nepakankamas motyvavimas], aiškiai matyti, kad ji apibrėžia ne motyvų nebuvimą (vokiečių k.: „Begründungsmangel“), o nepakankamų arba neteisingų motyvų buvimą („unzureichende Begründung“). Tokį vertinimą patvirtina faktas, kad ši sąvoka identiška sąvokai, pavartotai skundžiamo sprendimo 99 punkte, kuriame Pirmosios instancijos teismas konstatavo su rinkų dydžiu susijusį „nepakankamą motyvavimą“.

„nusistovėjusioje“ Pirmosios instancijos teismo „praktikoje“. Bet kuriuo atveju Teisingumo Teismas iki šiol nėra nagrinėjęs šios problemos, su kuria pirmą kartą susidūrė ne tik šioje byloje, bet ir vadinamosiose „Austrijos bankų“ bylose[46].

133. Kaip 2009 m. kovo 26 d. išvadoje šiose bylose pabrėžė generalinis advokatas Y. Bot, visiškai nėra aišku, ką apima sąvoka „gali būti įvertinta“ gairių prasme[47].

134. Šį netikrumą iš dalies nulemia prieštaringa Pirmosios instancijos teismo praktika dėl klausimo, ar kartelio sukūrimo fakto konstatavimo pakanka konkrečiam pažeidimo poveikiui rinkai įrodyti.

135. Kaip teisingai minėtoje išvadoje pažymėjo generalinis advokatas Y. Bot[48], dabartinėje teismo praktikoje šiuo klausimu galima skirti dvi linijas.

136. Pagal pirmąją teismo praktikos liniją Pirmosios instancijos teismas nusprendžia, kad išvadą dėl konkretaus poveikio rinkai buvimo Komisija gali daryti pagrįstai pasiremdama vien kartelio sukūrimu. Prie šios linijos Pirmosios instancijos teismas buvo prisijungęs Austrijos bankų bylose[49], sprendime *Groupe Danone prieš Komisiją*[50] bei neseniai priimtuose sprendimuose *Hoechst prieš Komisiją*[51] ir *Carbone-Lorraine prieš Komisiją*[52].

137. Tačiau skundžiamame sprendime, kaip jau esu pažymėjęs, Pirmosios instancijos teismas padarė prielaidą, kad siekdama įrodyti konkretų pažeidimo poveikį rinkai Komisija negali remtis vien kartelio sukūrimo faktu. Tokia nuomone prisijungiama prie antrosios teismo praktikos linijos, kuri egzistuoja lygiagrečiai su pirmąja ir pagal kurią iš esmės reikalaujama, kad Komisija pateiktų konkrečių ir patikimų įrodymų, pakankamai įtikinamai patvirtinančių, kad kartelis turėjo poveikį rinkai, o kartelio sukūrimo faktas

46 — Šiuo metu Teisingumo Teisme nagrinėjamos sujungtos bylos *Erste Bank der österreichischen Sparkassen prieš Komisiją* (C-125/07 P), *Raiffeisen Zentralbank Österreich prieš Komisiją* (C-133/07 P), *Bank Austria Creditanstalt prieš Komisiją* (C-135/07 P) ir *Österreichische Volksbanken AG prieš Komisiją* (C-137/07 P).

47 — Minėtos išvados 275 punktas.

48 — Žr. tos pačios išvados 279–300 punktus.

49 — 2006 m. gruodžio 14 d. Sprendimas *Raiffeisen Zentralbank Österreich ir kt. prieš Komisiją* (T-259/02–T-264/02 ir T-271/02, Rink. p. II-5169, 288 punktas). Pastebėtina, kad šį sprendimą, kaip ir skundžiamą sprendimą šioje byloje, priėmė ta pati Pirmosios instancijos teismo teisėjų kolegija.

50 — 2005 m. spalio 25 d. Sprendimas (T-38/02, Rink. p. II-4407). Pagal šio sprendimo 148 punktą „antikonkurencinį tikslą turinčio susitarimo įgyvendinimo, nors ir dalinio, pakanka, kad būtų atmesta galimybė padaryti išvadą dėl šio susitarimo poveikio rinkai nebuvimo“. Pastebėtina, kad apeliaciniame skunde, dėl kurio buvo priimtas 2007 m. vasario 8 d. Sprendimas *Groupe Danone prieš Komisiją* (C-3/06 P, Rink. p. I-1331), Teisingumo Teismo nebuvo prašoma išnagrinėti šio klausimo.

51 — 2008 m. birželio 18 d. Sprendimas (T-410/03, Rink. p. II-881, 345 ir 348 punktai).

52 — 2008 m. spalio 8 d. Sprendimas (T-73/04, Rink. p. II-2661, 84 punktas). Pastebėtina, kad dėl šio sprendimo Teisingumo Teisme pateiktas apeliacinis skundas, įregistruotas Nr. C-554/08 P (byla *Carbone Lorraine prieš Komisiją*, šiuo metu nagrinėjama Teisingumo Teisme).

pagal šią liniją yra tik rimtas požymis, tačiau atlikdama savo vertinimą Komisija negali apsiriboti vien juo[53].

138. Pagal šią liniją pažeidimo padarymas yra pirminė sąlyga konkrečiam kartelio poveikiui rinkai įrodyti[54].

139. Sutikdamas su generalinio advokato Y. Bot pozicija minėtoje išvadoje[55], pritariu antrosios teismo praktikos linijos argumentams.

140. Mano nuomone, jeigu Komisija siekia pagrįsti sprendimą, kuriuo EB 81 straipsnio 1 dalį pažeidusiai įmonei skiriama bauda už konkretų pažeidimo poveikį rinkai, ji turi pateikti konkrečių, patikimų ir pakankamų įrodymų, leidžiančių įvertinti, kokį konkretų poveikį konkurencijai rinkoje galėjo padaryti pažeidimas. Kadangi labai sunkaus pagal savo pobūdį pažeidimo poveikio buvimas leidžia Komisijai padidinti pažeidimo sunkumą arba nustatyti didesnę nei mažiausia numatyta 20 mln. EUR pradinę baudą, ši institucija negali vien konstatuoti, jog kartelis iš tikrųjų sukurtas, ir atitinkamai negali papildomai neįrodžiusi tik padaryti prielaidą, kad jis tikrai padarė poveikį rinkai.

141. Mano nuomone, toks reikalavimas dar labiau tinkamas atsižvelgiant į teismo praktikoje paminėtą tikslą, pagal kurį skiriant EB 81 straipsnį pažeidusiai įmonei baudą, be kita ko, siekiama, kad ši įmonė nutrauktų neteisėtus veiksmus[56].

142. Manyčiau, tokiomis aplinkybėmis negalima preziumuoti, jog tiek, kiek tai susiję su antikonkurencinį tikslą turinčiais susitarimais, pavyzdžiui, susitarimais dėl produktų ir (arba) geografinių rinkų pasidalijimo arba dėl kainų nustatymo, siekdama konstatuoti pažeidimo *buvimą* Komisija ne tik neprivalo įrodyti tokių susitarimų poveikio, bet ir

53 — Žr. 2006 m. rugsėjo 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimus *Roquette Frères prieš Komisiją* (T-322/01, Rink. p. II-3137, 77 ir 78 punktai); *Archer Daniels Midland prieš Komisiją* (T-329/01, Rink. p. II-3255, 178–181 punktai); *Jungbunzlauer prieš Komisiją* (T-43/02, Rink. p. II-3435, 155–159 punktai) ir *Archer Daniels Midland prieš Komisiją* (T-59/02, Rink. p. II-3627, 161–165 punktai). Šiuo klausimu taip pat žr. 2008 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Knauf Gips prieš Komisiją* (T-52/03, 392–395 punktai); sprendimą *BPB prieš Komisiją* (T-53/03, Rink. p. II-1333, 301–304 punktai) ir sprendimą *Lafarge prieš Komisiją* (T-54/03, 584–587 punktai). Reikia pastebėti, jog dėl bylose T-52/03 ir T-54/03 priimtų sprendimų pateikti apeliaciniai skundai atitinkamai įregistruoti Nr. C-407/08 P ir C-413/08 P (bylos *Knauf Gips prieš Komisiją* ir *Lafarge prieš Komisiją* šiuo metu nagrinėjamos Teisingumo Teisme).

54 — Žr. minėtus sprendimus *Roquette Frères prieš Komisiją* (77 punktas) ir *Archer Daniels Midland prieš Komisiją* (T-329/01, 180 punktas).

55 — Žr. minėtos išvados 303–314 punktus.

56 — Be kita ko, žr., minėtus sprendimus *ACF Chemiefarma prieš Komisiją* (173 punktas); *SGL Carbon prieš Komisiją* (37 punktas) ir 2007 m. birželio 7 d. Sprendimą *Britannia Alloys & Chemicals prieš Komisiją* (C-76/06 P, Rink. p. I-4405, 22 punktas).

neprivalo nurodyti konkrečių ir patikimų konkretaus pažeidimo poveikio rinkai požymių, manydama, kad šiuo kriterijumi būtina remtis nustatant pažeidimo *sunkumą* ir galiausiai apskaičiuojant baudą, kurią ji ketina skirti atitinkamoms įmonėms.

143. Iš to, mano nuomone, matyti, jog skundžiamo sprendimo 110 ir 111 punktuose Pirmosios instancijos teismas iš esmės teisingai nusprendė, kad, nepateikdama kitų paaiškinimų, vien iš kartelio sukūrimo fakto Komisija negalėjo daryti išvados apie tai, kad šis iš tikrųjų daro poveikį rinkai, ir grįsti savo sprendimą tik priežastiniu ryšiu dėl kartelio sukūrimo ir jo konkretaus poveikio rinkai.

144. Taigi siūlau nepatenkinti Komisijos prašymo pakeisti motyvus.

ii) Dėl apeliančių kaltinimų, pateiktų grindžiant antrą trečiojo apeliacinio skundo pagrindo dalį

145. Apeliantės kaltina Pirmosios instancijos teismą atsisakius panaikinti ginčijamą sprendimą, nors jis ir konstatavo, jog nustatydama konkretų pažeidimo poveikį rinkai Komisija pažeidė pareigą motyvuoti[57]. Be to, jų nuomone, Pirmosios instancijos teismas, nepadaręs teisės klaidos, negalėjo skundžiamo sprendimo 190 punkte nuspręsti, kad pagrindinės baudos dydis yra tinkamas.

146. Net darant prielaidą, kad Pirmosios instancijos teismas teisingai nusprendė dėl nepakankamo ginčijamo sprendimo motyvavimo, kiek tai susiję su konkrečiu pažeidimo poveikiu rinkai, ir nepripažino, kad buvo padaryta (akivaizdi) šio kriterijaus vertinimo klaida, apeliančių išdėstytiems argumentams, mano nuomone, negali būti pritarta.

147. Primintina, kad nagrinėdamas ieškinius dėl Komisijos sprendimų, kuriais įmonėms skiriamos baudos už konkurencijos taisyklių pažeidimą, Pirmosios instancijos teismas turi teisę imtis dviejų tipų veiksmų. Pirma, pagal EB 230 straipsnį įgyvendindamas šių sprendimų teisėtumo kontrolę jis, be kita ko, turi patikrinti, ar buvo laikomasi pareigos motyvuoti, nes priešingu atveju sprendimas *turi būti panaikintas*. Antra, įgyvendindamas jam

57 — Šios išvados 46 išnašoje pateiktos išvados dėl sąvokos „défaut de motivation“ versijoje prancūzų kalba, pavartotos skundžiamo sprendimo 115 punkte, taikomos ir kalbant apie šios sąvokos vartojimą to paties sprendimo 190 punkte. Taigi, kaip matyti iš skundžiamo sprendimo versijos vokiečių kalba, šią sąvoką reikia suprasti kaip reiškiančią motyvavimą su trūkumais arba klaidomis, o ne kaip motyvavimo nebuvimą.

pagal EB 229 straipsnį ir Reglamentą Nr. 1/2003 suteiktą neribotą jurisdikciją Pirmosios instancijos teismas kompetentingas vertinti baudų dydžio tinkamumą[58].

148. Iš to matyti, jog konstatavimas, kad vienas iš įmonei už EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimą skirtos baudos apskaičiavimo kriterijų nepakankamai motyvuotas, negali *ipso facto* lemti nors ir dalies sprendimo, kuriuo ši bauda buvo skirta, panaikinimo. Tokia išvada susijusi su daugeliu kriterijų, kuriuos gali naudoti Komisija, nustatydama tam tikro pažeidimo sunkumą ir trukmę. Nagrinėjamo Komisijos sprendimo rezoliucinę dalį (įskaitant joje skiriamą baudą) galima visiškai teisėtai pagrįsti kitais motyvais nei tie, kurie bylą iš esmės nagrinėjusio teismo sprendimu buvo pripažinti klaidingais arba nepakankamais.

149. Ginčijamame sprendime Komisija, atsižvelgusi į pažeidimo sunkumą, apskaičiavo 20 ml. EUR pradinę baudą. Ši suma buvo nustatyta, be kita ko, atsižvelgus į pažeidimo pobūdį, jo konkretų poveikį rinkai ir geografinės rinkos dydį.

58 — Šiuo klausimu žr. minėtus sprendimus *KNP BT prieš Komisiją* (38–40 punktai) ir *Šarrió prieš Komisiją* (69–71 punktai).

150. Pažymėjęs skundžiamame sprendime trūkumus, turinčius įtakos Komisijos atliktam konkretaus poveikio rinkai vertinimui nagrinėjant pažeidimo sunkumą, Pirmosios instancijos teismas patikrino, ar šie trūkumai galėjo turėti įtakos ir baudos apskaičiavimui, būtent pradinei 20 mln. EUR sumai, kuri ginčijamu sprendimu buvo nustatyta apeliantėms.

151. Atlikdamas kontrolę, kurią vykdo įgyvendindamas savo neribotą jurisdikciją, Pirmosios instancijos teismas, skundžiamo sprendimo 188 ir 189 punktuose konstatavęs, jog turint omenyje nagrinėjamų susitarimų pobūdį pažeidimas ginčijamame sprendime buvo teisingai kvalifikuotas kaip labai sunkus, minėto sprendimo 190 punkte teisingai nusprendė, kad dėl nustatytų trūkumų *skirta bauda* šios bylos aplinkybėmis *negalėjo būti panaikinta arba sumažinta*, nes pažeidimas pagrįstai kvalifikuotas kaip „labai sunkus“ ir Komisija pasirinko mažiausią gairėse už tokį pažeidimą numatytą pradinę baudą (arba, konkrečiau tariant, didžiausią baudą už „sunkų“ pažeidimą), t. y. 20 mln. EUR.

152. Kitais žodžiais, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad nors iš principo konkretus pažeidimo poveikis rinkai būtų galėjęs leisti Komisijai padidinti skiriamą pradinę baudą, jei taip būtų buvę šios bylos aplinkybėmis, šiam kriterijui turintys įtakos trūkumai bet kuriuo atveju nepadarė jokio poveikio šioje byloje nustatytai sumai (ir

atitinkamai ginčijamo sprendimo rezoliucinei daliai), nes ši suma atitiko gairėse numatytą maksimalią baudą už sunkius pažeidimus, nors atsižvelgiant į nagrinėjamo pažeidimo pobūdį jį galima kvalifikuoti kaip „labai sunkų“. Šiomis sąlygomis, įgyvendindamas savo neribotą jurisdikciją, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog nėra poreikio pasinaudoti turima teise pakeisti ginčijamą sprendimą, nes pradinė bauda jau yra švelnesnė nei numatyta už „labai sunkų“ pažeidimą ir todėl tinkama.

153. Tokie vertinimai ir požiūris, mano nuomone, nėra teisiškai klaidingi.

154. Todėl siūlau atmesti apeliančių kaltinimus, pateiktus pagrindžiant antrą trečiojo apeliacinio skundo pagrindo dalį, ir atitinkamai – atmesti visą šį pagrindą.

E — *Dėl ketvirtojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su gairių pažeidimu ir klaidingu pažeidimo sunkumo įvertinimu*

155. Šį apeliacinio skundo pagrindą sudaro dvi dalys. Pirma dalis susijusi su tuo, kad nebuvo atsižvelgta į tai, jog buvo klaidingai nustatytas konkretus pažeidimo poveikis rinkai. Antra - su tuo, kad nebuvo atsižvelgta į tą lengvinančią aplinkybę, jog apeliantės savo noru nutraukė pažeidimą.

1. Dėl pirmos ketvirtojo apeliacinio skundo pagrindo dalies, susijusios su tuo, kad nebuvo atsižvelgta į tai, jog buvo klaidingai nustatytas konkretus pažeidimo poveikis rinkai

a) Šalių argumentai

156. Apeliantės nurodo, kad skundžiamo sprendimo 188–190 punktuose Pirmosios instancijos teismas padarė dvi teisės klaidas. Pirma, Pirmosios instancijos teismas nustatė pažeidimo sunkumą, abstrakčiai atsižvelgęs tik į jo formą. Neatsižvelgimas į konkrečias pažeidimo aplinkybes prieštarauja ir gairėms, ir Teisingumo Teismo, ir Komisijos sprendimų praktikai. Antra, Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nusprendė, kad gairėse už „labai sunkų“ pažeidimą numatyta pradinė bauda – tai minimalus dydis, kurio reikia laikytis. Toks požiūris prieštarauja Komisijos sprendimų praktikai ir pažeidžia proporcingumo principą.

157. Komisija iš dalies daro nuorodą į argumentus dėl konkretaus pažeidimo poveikio rinkai, pateiktus dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo. Ji priduria, kad gairėse numatyto baudos dydžio Pirmosios instancijos teismas nelaikė neperžengiama riba, o atvirkščiai, išnagrinėjo jo proporcingumą skundžiamo sprendimo 206–223 punktuose. Kalbant apie apeliančių argumentus dėl Komisijos sprendimų praktikos, pažymėtina, kad pateikti pavyzdžiai arba nereikšmingi, arba nauji ir netikslūs.

159. Šioje byloje primintina, jog Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 188 punkte nusprendė, kad dėl nagrinėjamo pažeidimo, kurio tikslas buvo pasidalyti geografines ir prekių rinkas, pobūdžio jis laikytinas akivaizdžiu konkurencijos teisės pažeidimu ir todėl yra ypač sunkus. Iš to skundžiamo sprendimo 189 punkte jis padarė išvadą, kad atsižvelgiant į gairėse pateiktą apibrėžimą pažeidimas ginčijamame sprendime teisingai kvalifikuotas kaip „labai sunkus“.

b) Vertinimas

160. Taigi, mano nuomone, šis vertinimas visiškai nėra teisiškai klaidingas.

158. Primintina, kad nagrinėdamas apeliacinį skundą dėl Pirmosios instancijos teismo sprendimo, kuriuo Bendrijos konkurencijos teisės taisykles pažeidusiai įmonei skiriama bauda, Teisingumo Teismas turi, pirma, išnagrinėti, kiek Pirmosios instancijos teismas teisiškai teisingai atsižvelgė į visus faktorius, kurie turi reikšmės nustatant konkrečios veiklos sunkumą pagal EB 81 straipsnį ir Reglamento Nr. 17 15 straipsnį (arba Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnį), ir, antra, patikrinti, ar Pirmosios instancijos teismas pakankamai atsakė į visus ieškovų nurodytus argumentus dėl baudos panaikinimo ar sumažinimo[59].

161. Sprendime *Thyssen Stahl prieš Komisiją*[60] Teisingumo Teismas jau yra patvirtinęs Pirmosios instancijos teismo požiūrį, kad pažeidimo sunkumą galima įvertinti atsižvelgiant į jo pobūdį, neteisėtų veiksmų tikslą ir kad šių veiksmų tikslas nustatant baudos dydį gali būti svarbesnis negu jų pasekmės. Teisingumo Teismas nusprendė, kad antikonkurencinių veiksmų pasekmės savaime nėra lemiamas kriterijus nustatant tinkamą baudos dydį[61].

59 — Be kita ko, žr., minėtus sprendimus *Baustahlgewebe prieš Komisiją* (128 punktas); *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied prieš Komisiją* (217 punktas) ir *Groupe Danone prieš Komisiją* (69 punktas).

60 — 2003 m. spalio 2 d. Sprendimas (C-194/99 P, Rink. p. I-10821).

61 — Ten pat, 118 punktas.

162. Be to, kaip teisingai nurodė Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 189 punkte, dėl labai sunkių pažeidimų Komisija gairėse nustatė, kad šiems pažeidimams „iš esmės priskiriami horizontalūs apribojimai, pavyzdžiui, kainų karteliai, rinkos pasidalijimo kvotos, ir tinkamam vidaus rinkos funkcionavimui pavojų keliantys veiksmai, pavyzdžiui, nacionalinių rinkų atskyrimas“ (1 punkto A skirsnio antrosios pastraipos trečia įtrauka).

163. Iš šio paaiškinamojo apibrėžimo matyti, kad susitarimai arba suderinti veiksmai, kuriais, kaip šiuo atveju, siekiama, pirma, pasidalyti produktų rinkas (į segmentus padalijant Europos adatų ir kitų kietosios galanterijos prekių rinką) ir, antra, geografines rinkas (į segmentus padalijant Europos siuvimo rankomis adatų, siuvimo mašinų, mezgimo virbalų ir vąšelių rinkas), vien pagal jų pobūdį vertintini kaip „labai sunkūs“ pažeidimai, ir visai nebūtina, kad jie darytų konkretų poveikį.

164. Taigi, mano nuomone, apeliantės negali kaltinti Pirmosios instancijos, teismo, kad šis nusprendė, jog vertinant pažeidimo sunkumą gairių 1 punkto A skirsnio pirmojoje pastraipoje išvardytų kriterijų svarba nėra vienoda.

165. Be to, kaip buvo nurodyta šios išvados 151 ir 152 punktuose, paminėjęs trūkumus, kurie turėjo įtakos Komisijos atliktam konkretaus poveikio nagrinėjimui, Pirmosios instancijos teismas vis dėlto atsisakė pasinaudoti teise pakeisti ginčijamame sprendime skirtos pradinės baudos dydį, manydamas, kad šioje byloje skirta pradinė bauda jau yra švelni, nes dėl savo pobūdžio pažeidimas laikytinas „labai sunkiu“. Priešingai nei tvirtina apeliantės, Pirmosios instancijos teismas nemanė, kad ginčijamame sprendime skirta 20 mln. EUR pradinė bauda yra neperžengiama riba; atvirkščiai, įgyvendindamas savo neribotą jurisdikciją jis išnagrinėjo, ar reikia šią sumą pakeisti, kaip tai matyti iš skundžiamo sprendimo 190 punkto[62]. Tai, kad atsižvelgęs į šios bylos aplinkybes Pirmosios instancijos teismas, paaiškinęs tokio sprendimo priežastis, nusprendė, jog to daryti nereikia, savaime negali būti laikoma proporcingumo principo pažeidimu. Be to, faktas, kad Komisija kitaip vertino kitus neteisėtus veiksmus kitose bylose, neturi reikšmės, nes Komisijos sprendimų praktika nėra teisinis pagrindas nustatant baudas konkurencijos srityje[63].

62 — Dėl panašaus požiūrio, be kita ko, žr. 2003 m. liepos 9 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Kyowa Hakko Kogyo ir Kyowa Hakko Europe prieš Komisiją* (T-223/00, Rink. p. II-2553, 77–89 punktai).

63 — Be kita ko, žr. minėtus sprendimus *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* (209–213 punktai), *JCB Service prieš Komisiją* (205 punktas) ir *Archer Daniels Midland prieš Komisiją* (C-510/06 P, 82 punktas).

166. Taigi reikia atmesti pirmą ketvirtojo apeliacinio skundo pagrindo dalį.

2. Dėl antros ketvirtojo apeliacinio skundo pagrindo dalies, susijusios su neatsižvelgimu į lengvinančią aplinkybę, kad apeliantės savo noru nutraukė pažeidimą

a) Šalių argumentai

167. Šioje pagrindo dalyje apeliantės teigia, jog skundžiamo sprendimo 211–213 punktuose Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą nuspendęs, kad atsižvelgti į lengvinančias aplinkybes galima tik tuomet, jei atitinkama įmonė nutraukia neteisėtą antikonkurencinį elgesį dėl Komisijos veiksmų. Anot apeliančių, būtų logiška, jei pažeidimo nutraukimas savo iniciatyva iki pirmojo Komisijos tyrimo veiksmo būtų laikomas lengvinančia aplinkybe, nes į ją akivaizdžiai neatsižvelgta vertinant pažeidimo trukmę.

168. Komisijos nuomone, Pirmosios instancijos teismo analizė atitinka šio teismo praktiką, kuria nėra pagrindo abejoti.

b) Vertinimas

169. Nustatyta, kad Pirmosios instancijos teismas atmetė apeliančių, prašiusių nubausti Komisiją už atsisakymą taikyti joms gairių 3 punkte numatytą lengvinančią aplinkybę motyvuodamas tuo, kad pažeidimas buvo nutrauktas iki Komisijos pirmųjų veiksmų, argumentus.

170. Skundžiamo sprendimo 211 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad pirmalaikis neteisėto susitarimo nutraukimas negali būti laikomas lengvinančia aplinkybe gairių 3 punkto prasme. Pritaikius tokį požiūrį bei taip pat atsižvelgus apskaičiuojant baudą į pažeidimo trukmę bauda šioje situacijoje būtų sumažinta du kartus. Šiuo atveju skundžiamo sprendimo 212 punkte Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad neteisėtas susitarimas buvo nutrauktas anksčiau ne dėl Komisijos veiksmų ar apeliančių ketinimo nutraukti pažeidimą, o tik dėl apeliančių padidėjusių gamybos pajėgumų Čekijos Respublikoje, kaip jos patvirtina atsakydamos į pranešimą apie kaltinimus. Skundžiamo sprendimo 213 punkte jis pastebėjo, kad į pirmalaikį susitarimo nutraukimą buvo atsižvelgta vertinant pažeidimo trukmę ir todėl tai negali būti laikoma lengvinančia aplinkybe.

171. Nepaisant (fakto) klausimo, ar apeliantės anksčiau nutraukė pažeidimą savo

iniciatyva, ar dėl būtinų ekonominių priežasčių, aiškindamas gaires Pirmosios instancijos teismas, mano nuomone, nepadarė teisės klaidos.

172. Primintina, jog gairių 3 punkte iš esmės nurodoma, kad Komisijos nustatytas pagrindinis baudos dydis bus mažinamas, jei kaltinama įmonė nutraukia pažeidimą Komisijai įsikišus.

173. Minėtame sprendime *Dalmine prieš Komisiją* Teisingumo Teismas jau turėjo progą patvirtinti Pirmosios instancijos teismo vertinimą, pagal kurį į gairių 3 punkte numatytą lengvinančią aplinkybę negalima atsižvelgti, kai pažeidimas buvo nutrauktas arba jį buvo nuspręsta nutraukti iki pirmųjų Komisijos patikrinimų[64].

174. Toks požiūris, nors ir šiek tiek kitomis aplinkybėmis, neseniai buvo patvirtintas minėtame sprendime *Archer Daniels Midland prieš Komisiją*, kuriame Teisingumo Teismas nusprendė, kad įmonei teisingai atsisakyta sumažinti skirtą pagrindinę baudą motyvuojant tuo, kad ši nutraukė savo neteisėtą elgesį įsikišus JAV konkurencijos institucijoms, o tai įvyko iki Komisijos įsikišimo[65]. Teisingumo Teismas pagrindė šį vertinimą būtinybe išsaugoti atgrasomąjį Komisijos skirtos baudos poveikį ir EB 81 straipsnio 1 dalies veiksmingumą[66].

175. Iš to matyti, jog šioje byloje Pirmosios instancijos teismas nepadarė teisės klaidos, patvirtinęs Komisijos atsisakymą ginčijamame sprendime pritaikyti apeliantėms lengvinančią aplinkybę už pirmalaikį EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimo, t. y. pažeidimo, kurio padarymo jos neginčija, nutraukimą.

176. Todėl manau, kad antrajai ketvirtojo apeliacinio skundo pagrindo daliai negalima pritarti ir reikia atmesti visą šį pagrindą.

64 — 158 ir 160 punktai.

65 — 150 punktas.

66 — Ten pat, 149 punktas.

F — *Dėl penktojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su proporcingumo principo pažeidimu nustatant baudos dydį*

1. Šalių argumentai

177. Apeliantės teigia, kad vertindamas pažeidimo sunkumą ir nustatydamas baudos dydį Pirmosios instancijos teismas pažeidė proporcingumo principą dėl dviejų priežasčių. Pirma, Pirmosios instancijos teismas formaliai pritaikė gaires, neatsižvelgęs į konkrečias pažeidimo aplinkybes. Antra, Pirmosios instancijos teismas patikrino baudos proporcingumą tik atžvilgęs į atskirus kriterijus ir neatsižvelgė bendrai į šios bylos aplinkybes. Apeliantės šiuo atžvilgiu ypač kritikuoja skundžiamo sprendimo 228–232 punktus.

178. Komisija teigia, kad šis apeliacinio skundo pagrindas nepriimtinas, nes jame Teisingumo Teismas raginamas peržiūrėti baudos dydį. Be to, ji pabrėžia, kad Pirmosios instancijos teismas išsamiai išnagrinėjo baudos proporcingumą ir kad apeliančių argumentai nepagrįsti.

2. Vertinimas

179. Pirmąjį apeliančių kaltinimą dėl formalaus gairių taikymo reikia atmesti dėl šios išvados 165 punkte nurodytų priežasčių. Pagrįsdamos šį kaltinimą apeliantės tik pakartoja savo argumentus, kad 20 mln. EUR pradinę baudą Pirmosios instancijos teismas laiko neperžengiama riba. Tačiau, kaip minėta, tokiems kaltinimams negali būti pritarta.

180. Dėl antrojo kaltinimo primintina, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką Teisingumo Teismas, apeliacinio skundo stadijoje

priimdamas sprendimą dėl teisės klausimų, dėl teisingumo priežasčių negali pakeisti Pirmosios instancijos teismo, kuris, įgyvendindamas savo neribotą kompetenciją, priima sprendimą dėl įmonei už Bendrijos teisės pažeidimą paskirtos baudos dydžio, vertinimo savuoju[67].

181. Tai reiškia, kad apeliacinio skundo nagrinėjimo stadijoje Teisingumo Teismas neturi kompetencijos iš naujo bendrai nagrinėti baudų[68].

182. Šiuo atveju apeliantės savo apeliaciniame skunde iš tikrųjų ragina Teisingumo Teismą iš naujo išnagrinėti Pirmosios instancijos teismo paskirtą baudą. Apeliacinio skundo 103-108 punktuose jos teigia, kad dėl tariamo konkretaus poveikio rinkai nebuvimo, trukmės ir besikeičiančio pažeidimo poveikio, jo pirmalaikio nutraukimo, tariamo baudos ir bendros apyvartos neproporcingumo, tariamai riboto atitinkamų rinkų dydžio bei dėl procentinio santykio tarp Komisijos skirtos baudos ir metinės apyvartos pirmajame atitinkamų rinkų lygyje Pirmosios instancijos teismas turėjo sumažinti ginčijamu sprendimu skirtos baudos dydį.

183. Tačiau nagrinėdamas apeliacinį skundą Teisingumo Teismas privalo, be kita ko, patikrinti, ar Pirmosios instancijos teismas pakankamai atsakė į visus argumentus dėl baudos panaikinimo arba sumažinimo[69].

184. Šiuo klausimu, kaip nurodė Komisija atsiliepime į apeliacinį skundą bei kaip matyti iš trečiojo ir ketvirtojo apeliacinio skundo pagrindų vertinimo šioje išvadoje, Pirmosios instancijos teismas išsamiai išnagrinėjo apeliacinio skundo 103-108 punktuose išdėstytus apeliančių argumentus, minėtus šioje išvadoje.

185. Be to, kalbant apie detalesnius kaltinimus dėl tariamai neproporcingos baudos, palyginti su bendra apeliančių apyvarta bei apyvarta pirmajame atitinkamų rinkų lygyje, kurie nebuvo išnagrinėti atsakant į pirmesnius apeliacinio skundo pagrindus, pasakytina, kad skundžiamo sprendimo 228-232 punktuose Pirmosios instancijos teismas, turint omenyje apeliančių argumentus ir jo neribotą jurisdikciją, teisingai patikrino, ar ginčijamu sprendimu skirta bauda proporcinga minėtų elementų atžvilgiu. Šiuo klausimu pastebėtina, kad vertindamas Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į Reglamento Nr. 1/2003

67 — Be kita ko, žr. 1994 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Finsider prieš Komisiją* (C-320/92 P, Rink. p. I-5697, 46 punktas); 1999 m. liepos 8 d. Sprendimą *Hercules Chemicals prieš Komisiją* (C-51/92 P, Rink. p. I-4235, 109 punktas); minėtus sprendimus *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* (614 punktas) bei *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* (245 punktas).

68 — Šiuo klausimu žr. minėtą sprendimą *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* (246 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

69 — Visų pirma žr. minėtus sprendimus *Baustahlgewebe prieš Komisiją* (128 punktas) ir *Groupe Danone prieš Komisiją* (69 punktas).

23 straipsnio 2 dalyje nustatytą 10 % bendros pasiektos apyvartos ribą, kurios laikymasis, kaip jis teisingai nusprendė skundžiamo sprendimo 226 punkte, automatiškai neužtikrina baudos proporcingumo.

186. Atsižvelgdamas į šiuos argumentus, siūlau atmesti penktąjį apeliacinio skundo pagrindą ir atitinkamai visą apeliacinį skundą.

III — Dėl bylinėjimosi išlaidų

187. Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 122 straipsnio pirmąją pastraipą, jeigu apeliacinis skundas nepagrįstas, bylinėjimosi išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal Procedūros reglamento 118 straipsnį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas ir apeliančių pagrindai, mano nuomone, turi būti atmesti, jos turi jas padengti.

IV — Išvada

188. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti taip:

„1. Atmesti apeliacinį skundą.

2. Priteisti iš *William Prym GmbH & Co. KG* ir *Prym Consumer GmbH & Co. KG* bylinėjimosi išlaidas.“